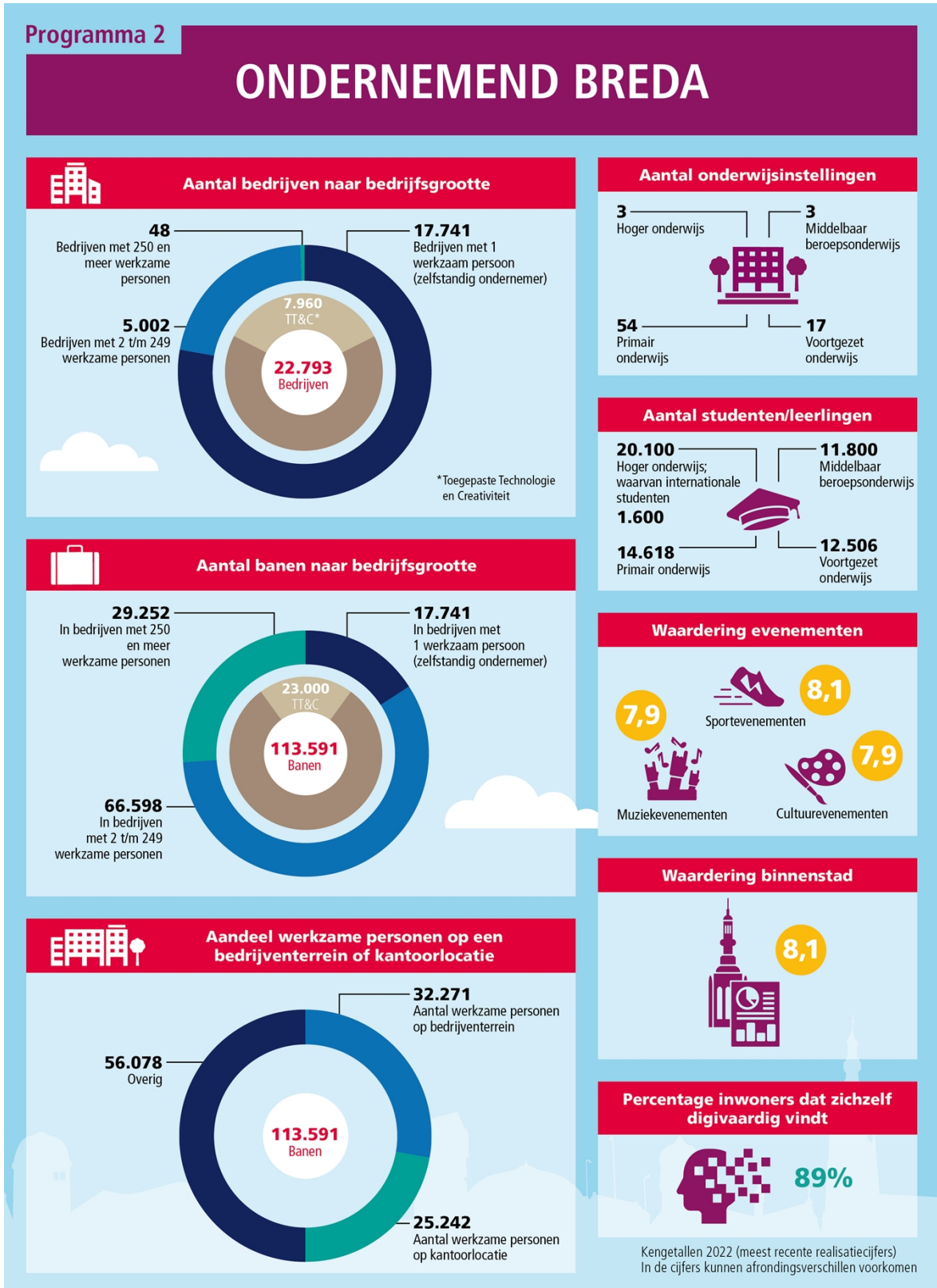

Ondernemend Breda

ONZE AMBITIE

Corona mag dan een 'seizoensgriep' zijn geworden, de wereldwijde economische instabiliteit is er nog steeds en is sterk bepalend voor de economische situatie. Ondernemers hebben, afhankelijk van hun branche, onder meer te maken met grondstoftekorten, gestegen energieprijzen en personeelstekorten die door de vergrijzing alleen maar nijpender worden.

Daarnaast staan we voor belangrijke opgaven. Als we in de toekomst in brede welvaart willen leven, dan moeten we bewegen richting een duurzame economie die zich flexibel kan aanpassen aan steeds veranderende omstandigheden. Nieuwe technologie kan daarbij behulpzaam zijn. En hoewel steeds meer mensen de urgentie ervan voelen, vinden veel (kleinere) ondernemers het nog lastig om hun businessmodel aan te passen en om keuzes te maken die leiden tot een duurzame toekomst voor hun bedrijf.

Daarom is het belangrijk dat we blijven werken aan de doelen van onze economische visie: we willen een vitale, veerkrachtige en groene stad zijn om onze werkgelegenheid en brede welvaart in de toekomst te behouden. Dat doen we door te versterken waarin we uitblinken (technologie en creativiteit) en door ondernemerschap in de breedte te stimuleren, zodat ondernemers zich kunnen aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Natuurlijk werken we daarbij samen met vele bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, innovatieclusters en arbeidsmarktorganisaties.

In 2024 willen we onze innovatieclusters (Breda Robotics, Breda Game City en Breda Circulair) verder professionaliseren en hun kennis meer toepassen in het mkb ten behoeve van maatschappelijke transitie, bijvoorbeeld op het vlak van agrofood en zorg. Bedrijven in het cluster toegepaste technologie en creativiteit zoeken vaak naar 'open innovatie'-omgevingen waarin ze gemakkelijk kunnen samenwerken. Daarvoor werken we stevig verder aan het Innovatiedistrict Breda. Met een mkb-programma gaan we ondernemers ondersteunen bij de transitie naar de nieuwe economie. Verder bouwen we onze internationale samenwerking met Vlaanderen en Baden-Württemberg verder uit.

Bedrijven hebben ruimte nodig om te ondernemen. Dat kan op reguliere bedrijventerreinen en kantorenlocaties, maar ook in de binnenstad en in de wijk. De vraag naar kavels blijft onverminderd groot. Het aanbod is hier echter niet mee in evenwicht. In 2024 werken we daarom verder aan nieuwe én bestaande locaties voor werken en voorzieningen. Het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen is een langdurig proces. Op de bestaande terreinen werken we aan thema's als efficiënt ruimtegebruik, veiligheid, de energietransitie, parkeren en groenvoorziening. Daarnaast streven we naar een gezonde kantorenmarkt, waarbij we stimuleren dat vastgoedeigenaren bestaande kantoren verduurzamen.

In de zomer van 2024 zetten we, met de overdracht van het defensieterrein, de eerste zichtbare stap voor de gebiedsontwikkeling Gasthuisvelden. Vanaf dat moment kunnen we starten met de eerste fase van het Seeligpark, het derde stadspark van Breda. Voor de transformatie van het karakteristieke rechtbankgebouw en de herontwikkeling van de belastingkantoor-locatie schrijven we 2 aparte aanbestedingen uit.

Binnen Centrum-Oost werken we met diverse vastgoedeigenaren samen om het gebied grootschalig om te vormen naar een hoogwaardig stadsdeel. Daarmee bereiken we de woningbouwversnelling waarover we met het Rijk afspraken hebben gemaakt.

De gebiedsontwikkeling CrossMark-'t Zoet is door het ministerie van BZK aangewezen als grootschalige woningbouwlocatie, waaraan een hoge financiële ondersteuning is gekoppeld. Die is vooral gericht op maatregelen op het gebied van mobiliteit en de water- en groenstructuur, die een raamwerk vormen voor de bouw van woningen. De Strip, het eerste deelgebied van het Havenkwartier, gaat richting realisatie met woningbouw en met cultuur en creatief ondernemerschap in de erfgoedhallen.

Het Bredase cultuuraanbod versterkt het profiel van Breda als grenzeloze en gastvrije stad. Ons cultuurbeleid zorgt ervoor dat inwoners en bezoekers gemakkelijk toegang hebben tot een divers en veelvormig aanbod en dat kunst autonoom tot stand kan komen. Daarnaast streven we naar een complete culturele keten, die alle vormen van kunst en cultuur representeert. Ook faciliteert de gemeente culturele accommodaties, werkplaatsen en ateliers, en cultuureducatie en -participatie. In 2024 geven we voor het laatst uitvoering aan de cultuurvisie 'In verband met cultuur 2019-2024'. De uitvoering vindt plaats aan de hand van 3 waarden: de intrinsieke waarde (wendbare en weerbare sector), de sociaal-maatschappelijke waarde en de ruimtelijke economische waarde. We voeren diverse acties uit en zetten daarnaast ons belangrijkste beleidsinstrument – subsidies – optimaal in. Tot slot worden in 2024 de laatste voorbereidingen getroffen voor de nieuwe cultuurbeleids- en subsidieperiode die op 1 januari 2025 ingaat.

Breda en erfgoed gaan hand in hand. De binnenstad met haar monumenten, de dorpen en het buitengebied vormen een uniek historisch decor en spelen een belangrijke rol in de economische aantrekkingskracht. We beschermen en beheren ons erfgoed, zodat Breda een aantrekkelijke historische stad blijft, en betrekken ons erfgoed in de ontwikkeling van de stad.

Erfgoed en cultuur zijn ook sterk verbonden. Veel culturele instellingen zijn in erfgoed gevestigd. We gaan het Chassé Theater in 2024 aanwijzen als gemeentelijk monument. De Open Monumentendagen worden cultureel geprogrammeerd. Dit is een

van de manieren waarop we de belangrijke verhalen van Breda vertellen, zoals Royal Roots. Met het historische verhaal laden we het Verhaal van Breda. We vertellen de verhalen aan wie ze maar wil horen.

Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Ambitie 1: De kracht van toegepaste innovatie

Om innovatie en vernieuwing te stimuleren en te faciliteren ontwikkelen we het Innovatiedistrict Breda. Binnen dit concept werken we zowel aan de versterking van het ecosysteem van technologische en creatieve bedrijven in Breda en omgeving, aan de ontwikkeling van cruciale innovatieve aanjagers (bv Breda Robotics, Breda GameCity) en aan de ruimtelijke voorwaarden die essentieel zijn voor de nieuwe economie en betrokken talenten.

Wat betreft de innovatieve aanjagers heeft Breda de afgelopen periode de nadruk gelegd op twee speerpunten binnen technologie en creativiteit die bijdragen aan de nieuwe economie en ondersteunend zijn aan de transitie die we als samenleving tegemoet gaan en waar we soms al middenin zitten. We richten ons op robotisering en de technologieën die samenhangen met industrie 4.0 én we zetten ons gamecluster in de etalage. Uiteraard is het belangrijk dat we dit profiel nadrukkelijker in de etalage zetten. Ook dit is onderdeel van de aanpak van het Innovatiedistrict Breda.

De inzet van technologie en robotisering is cruciaal voor de arbeidsmarkt en de maatschappij. Met de Stichting Breda Robotics willen we bereiken dat er nieuwe robotietoepassingen worden ontwikkeld voor bijvoorbeeld de agrofoodsector en de zorg. Daarnaast willen we het mkb ondersteunen bij de implementatie van robotisering en technologietalenten aan ons binden.

Breda University of Applied Sciences (BUas) heeft de derde beste gameopleiding ter wereld. Deze positie willen we handhaven en versterken. Dit vraagt om een topvestigingsklimaat voor gamebedrijven en hierop aansluitende voorzieningen. De stad moet meer resultaat gaan zien van dit unieke cluster in de vorm van meer bedrijvigheid en het vasthouden van talent. Daarbij gaan we gametechnologie (AI, Vision, sensing, etcetera) inzetten voor maatschappelijke uitdagingen in bijvoorbeeld het onderwijs en de zorg. Momenteel wordt samen met onder andere BUas en de provincie Noord-Brabant gewerkt aan dit topvestigingsklimaat voor gamebedrijven. Onderdelen van deze aanpak zijn: een top onderzoek en ontwikkeling centrum voor gametechnologie op de campus van BUas, het organiseren van een toonaangevend game event, het bouwen van een game-community, een coaching- en begeleidingsprogramma voor startende gamebedrijven en als kers op de taart het realiseren van de GameHub Breda: een fysieke plek waar meerdere gamebedrijven zich vestigen, waar startende gamebedrijven de kans krijgen om zich te ontwikkelen, waar events worden georganiseerd en dat fungeert als dynamisch uithangbord voor onze gamesector.

Tot slot willen we het Bredase netwerk voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap versterken. De nieuwe economie vraagt immers om samenwerking, interactie en talent. Dit netwerk krijgt in het Innovatiedistrict volop de ruimte.

Ambitie 2: Ondernemen met lef

We werken toe naar de nieuwe economie. We helpen nieuwe ondernemers bijvoorbeeld om te starten en te groeien en helpen mkb'ers met verduurzamen, digitaliseren en nieuwe aanpakken op het gebied van personeel. De accountmanagers binnen het ondernemersteam spelen hierbij een belangrijke rol in de ondersteuning van en dienstverlening aan deze ondernemers. Hierbij wordt een reactieve aanpak gehanteerd voor alle ondernemers in Breda en een proactieve benadering voor de focussectoren. Met name deze proactieve benadering heeft ervoor gezorgd dat inmiddels met een groot aantal ondernemers binnen deze focus warme contacten bestaan. Het "single point of contact" wordt door hen hoog gewaardeerd. Het Ondernemersteam heeft zich daarmee de afgelopen jaren ontwikkeld tot een zeer gewaardeerd aanspreekpunt voor ondernemers.

Ondernemers en bedrijven vinden in Breda inspiratie, ondersteuningsprogramma's en het netwerk om nu en in de toekomst succesvol te kunnen zijn. We nemen hen mee in de ontwikkeling naar een duurzame, nieuwe economie en faciliteren hun transitie. Dat doen we met aansprekende voorbeelden van andere ondernemers, met accountmanagers en coaches die inzicht geven en verbindingen leggen met experts en projecten in hun uitgebreide netwerk.

Het niveau van de gemeentelijke dienstverlening blijft hoog. Het brede mkb vindt gemakkelijk zijn weg naar ondersteuning bij digitalisering, verduurzaming, creativiteit toepassen en betekenisvol ondernemen. Start-ups kunnen succesvol opschalen, bijvoorbeeld binnen de incubator B'WISE.

Het Actieplan Arbeidsmarkt Breda en de samenwerking met werkgevers en het onderwijs helpt om knelpunten op de krappe arbeidsmarkt aan te pakken. Werkgevers en (verborgen) talenten weten elkaar te vinden. Breda blijft een stad waar talenten graag werken en studeren.

Onze bedrijvigheid en aantrekkingskracht worden internationaal opgemerkt en dat leidt tot meer samenwerking met interessante partijen en regio's in Europa. Als gemeente leggen we verbindingen en faciliteren we onze Bredase partners bij het verkennen van samenwerkingskansen. We stimuleren bedrijven in hun internationale ambitie en bieden 'internationals' een warm welkom. Deze nieuwe relaties en netwerken verrijken immers onze economie.

Ambitie 3: Verrassende stad

Bezoekersstad

We willen de aantrekkingskracht van Breda vergroten. Samen met ondernemers, vastgoedeigenaren, Breda Marketing en andere partners in de stad zorgen we ervoor dat Breda een verrassende stad is, met een goed vestigingsklimaat en met een complete mix aan voorzieningen, die is afgestemd op de wensen van gebruikers. We werken vanuit het Verhaal van Breda, de Omgevingsvisie en de visies en uitvoeringsprogramma's die we recentelijk met de stad hebben geformuleerd. Denk aan de nota Detailhandel en ons beleid op het gebied van evenementen, economie, horeca en erfgoed.

Werklocaties

Onze werklocaties huisvesten veel bedrijven en voorzieningen en dragen voor ruim de helft bij aan onze werkgelegenheid. Zo vormen ze de motor van onze economie. In 2024 werken we daarom verder aan nieuwe en bestaande toekomstbestendige werklocaties (bedrijven, kantoren, voorzieningen).

Bedrijventerreinen: nieuwe locaties

De nieuwe ruimte voor bedrijven in Breda is zeer schaars. Op een enkele kavel na, is er geen aanbod meer en tot 2030 krimpt de bestaande voorraad bedrijventerreinen, veelal door de omzetting van binnenstedelijke bedrijventerrein naar woongebieden (zoals 't Zoet). Bestaande bedrijven kunnen niet verder uitbreiden en nieuwe bedrijven kunnen zich niet meer in Breda vestigen. Er staan zo'n 200 zoekvragen open van bedrijven die op zoek zijn naar (meer) ruimte in Breda. Dit beeld wordt bevestigd in de provinciale prognoses van 2022. Het heeft dus de grootste urgentie om nieuwe bedrijventerreinen te ontwikkelen. We voegen daarom nieuwe bedrijventerreinen toe aan ons bestaande portfolio. Zo bieden we ruimte voor de (grote) vraag die zich voordoet. Echter, het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen is een langdurig proces. In 2024 gaan we vol door om de toekomstige ontwikkelingen mogelijk te maken. Met het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen voorzien we onder andere in het bieden van schuifruimte voor bedrijven op de bestaande bedrijventerreinen, zodat het proces voor het intensiever benutten van de bestaande bedrijventerreinen soepeler verloopt.

Bedrijventerreinen: bestaande locaties

De doelstellingen voor onze bestaande bedrijventerreinen staan uitgebreid beschreven in het 'Plan van aanpak toekomstbestendige bedrijventerreinen Breda' dat op 11 juli 2023 aan de Raad is verstuurd. Het begrip 'toekomstbestendig' is hierin uitgewerkt aan de hand van 6 thema's:

- ruimte voor ondernemen
- de basis op orde
- bereikbaarheid
- energietransitie
- circulariteit
- klimaatadaptatie

Door de integrale benadering van dit plan dragen de doelstellingen voor onze bedrijventerreinen bij aan de verschillende maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie.

Kantorenlocaties: nieuwe locaties

We willen in beperkte mate nieuw en courant vastgoed toevoegen aan de bestaande voorraad. Zo leveren we een bijdrage aan het oplossen van de kwalitatieve mismatch. In het verleden is er al veel incourant aanbod uit de markt verdwenen. Vaak door

transformatie naar wonen. Sinds 2011 zijn in totaal circa 80 transformaties uitgevoerd; er is zo'n 65.000 m² kantoor onttrokken waarvoor in de plaats bijna 900 woningen zijn toegevoegd (Gemeente Breda, Monitor kantorenmarkt 2022).

Kantoren: bestaande locaties

We blijven werken aan een gezonde kantorenmarkt. Recent onderzoek van CBRE laat zien dat het leegstandsprobleem op de kantorenmarkt grotendeels is opgelost. Wel is er in bepaalde segmenten nog sprake van een kwalitatieve mismatch. We werken aan het oplossen hiervan en bouwen verder aan een gezonde kantorenmarkt, waarbij we scherp letten op duurzaamheid (zoals de label-C-verplichting).

Informatie & Monitoring

We monitoren de (vastgoed)markt voor kantoren en bedrijven continu, zodat we steeds de beste (beleids)afwegingen kunnen maken.

Ambities 4: Digitalisering/Bredata

De digitale ontwikkelingen gaan alleen maar sneller. Vanuit het masterplan Digitalisering hebben we de volgende missie: 'Met Bredata gidsen we de stad Breda door de digitale transitie'. Dit kunnen we niet alleen. Met partners in de stad en daarbuiten bekijken we welke ontwikkelingen er op de stad afkomen en hoe we de inwoners daarop kunnen voorbereiden. Hiervoor is het belangrijk om het Bredata-ecosysteem de komende jaren verder te verbinden en te activeren. Dit ecosysteem van publieke organisaties, ondernemers en inwoners vormt de basis om de kansen van digitalisering te benutten. Er lopen al behoorlijk wat initiatieven, vooral binnen de strategielijn mindware, zoals 'Stedelijk Ethisch Team' en de 'Talks of the Town'. Van deze initiatieven kunnen we leren hoe we het ecosysteem de komende jaren verder uit kunnen bouwen.

Daarnaast blijft Bredata inzetten op innovatieve digitale oplossingen voor stedelijke uitdagingen. In 2024 gaan we bijvoorbeeld verder met de proeftuin voor veiligheid en openbare ruimte op Logistiek Centrum Hazeldonk. Verder ontwikkelen we in cocreatie toepassingen die de binnenstad nog toegankelijker maken voor mensen met een beperking. Ook faciliteren we organisatoren om hun evenementen nog veiliger en aantrekkelijker te maken. In concrete praktische settings (bijvoorbeeld in wijken) willen we - in cocreatie met publieke instellingen, ondernemers en inwoners - oplossingen vinden voor complexe maatschappelijke uitdagingen. Hierbij zetten we ook de digital twin in, een digitale kopie van onze stad. Samen met het ecosysteem bekijken we hoe we deze verder kunnen ontwikkelen.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

1. De kracht van toegepaste innovatie

Uitbouw van Stichting Breda Robotics

Samen met onze partners uit het bedrijfsleven en het onderwijs (Avans, Curio en BUAs) zorgen we ervoor dat deze stichting steeds meer impact krijgt. Dat doen we met 4 programmalijnen:

- Hybride leeromgeving: bij Breda Robotics worden talenten van Avans, Curio en BUAs in contact gebracht met de beroepspraktijk en werken ze aan inspirerende praktijkopdrachten.
- Bij Breda Robotics wordt 'New Technology' ontwikkeld.
- Breda Robotics is een democentrum voor de robotisering van het mkb.
- Aan de Slingerweg realiseren we de Robot Campus Brabant.

Versterking van het gamecluster

Samen met BUAs, de provincie Noord-Brabant, de Stichting Breda Game City en partijen als de BOM, REWIN en Avans werken we aan de versterking van het gamecluster in Breda. We bekijken of e-sport hier een onderdeel van kan zijn. Ook hierbij werken we met 4 programmalijnen:

- onderzoek en onderwijs
- community building
- ondernemerschap, waarbij we onder andere in Breda een Gamehub gaan realiseren als 'huiskamer' voor de game community

- acquisitie van nieuwe gamestudio's

Innovatiedistrict Breda

Voor de ontwikkeling van het Innovatiedistrict hebben we in 2024 de volgende acties gepland:

- het ontwikkelen van een gebiedsvisie voor de Slingerweg als concentratiepunt voor toegepaste technologie in het algemeen en robotisering in het bijzonder
- de opening van de 2e fase van de B'WISE Incubator
- bepalen van het werkprogramma voor 't Zoet
- netwerkvorming
- marketing van het concept Innovatiedistrict Breda

Overig

- Om de verduurzaming van het bedrijfsleven te stimuleren, ondersteunen we de Stichting Breda Circulair.
- Samen met Midden-Brabant hebben we gewerkt aan een gezamenlijke economische propositie. Onder de werktitel 'Human Centered Innovation' wil de regio SRBT inzetten op digitale technologie in combinatie met gedrag. Technologie gaat ons (deels) helpen bij tal van maatschappelijke vraagstukken. De mate waarin mensen bereid zijn hiermee te gaan werken of dit te omarmen, is cruciaal voor het succes hiervan. In het SRBT-gebied is kennis van beide domeinen aanwezig. Die gaan we inzetten in proeftuinen.
- We laten het eerdere voornemen los om een apart innovatiecluster AI en Data op te zetten. Datagedreven werken en AI zijn technologische ontwikkelingen die in alle sectoren steeds belangrijker worden. Daarom nemen we dit thema mee binnen al onze projecten en ook specifiek binnen de 3 innovatieclusters.

2. Ondernemen met lef

We werken toe naar de nieuwe economie. We helpen nieuwe ondernemers bijvoorbeeld om te starten en te groeien en helpen mkb'ers met verduurzamen, digitaliseren en nieuwe aanpakken op het gebied van personeel. Het Ondernemersteam, dat zich met zijn accountmanagers de afgelopen jaren heeft ontwikkeld tot een zeer gewaardeerd aanspreekpunt voor ondernemers, speelt daarbij een belangrijke en proactieve rol.

Ondernemerschapontwikkeling

- We begeleiden specifieke ondernemersvragen en blijven werken met start- en groeiprogramma's, zoals Businesscoach Breda en B'WISE.
- We zorgen voor een doorstart van MKB West-Brabant Vernieuwt, waarbij de nadruk komt te liggen op het ondersteunen van bedrijven om duurzamer te gaan werken. Dit programma bevat activiteiten op het gebied van inspiratie, activatie en implementatie.
- We werken samen met partners in de stad aan een ecosysteem en een actieprogramma rond Impact Ondernemen.
- We voeren voor de aanpak Wijkeconomie een pilot uit in het gebied Schorsmolen-Fellenoord.
- We passen de subsidie Toegepaste Technologie en Creativiteit aan, zodat er een combinatie ontstaat van het toepassen van (creatieve) technologie en bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen. De subsidie gaat daarbij deel uitmaken van een programmatische aanpak om meer begeleiding te bieden en de samenwerking tussen aanvragers te bevorderen.

Human Capital

- We voeren projecten uit van het Actieplan Arbeidsmarkt en doen dit waar mogelijk in aansluiting op de nieuwe regionale Human Capital Agenda en arbeidsmarktinfrastructuur. Voor een verdere toelichting hierop wordt verwezen naar thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs.
- We richten ons vooral op samenwerkingsprojecten rond de aansluiting van jonge professionals op de arbeidsmarkt, het binden van talenten, veranderende eisen aan de vraagkant van de arbeidsmarkt (vaardigheden/leven lang leren) en de inzet van technologie om werkprocessen te automatiseren.

Internationalisering

- We voeren de Internationaliseringsstrategie uit. ‘Leren en innoveren’ is daarbij een belangrijk uitgangspunt. In 2024 werken we aan concrete mogelijkheden om meer samen te werken met Vlaanderen en Baden-Württemberg.
- Er is een Memorandum of Understanding opgesteld om een driehoekssamenwerking tussen Wrocław, Lviv en Breda op te zetten. Door de oorlog in Oekraïne is deze samenwerking nog niet officieel bekrachtigd, maar dit gebeurt begin 2024. Deze samenwerking heeft een looptijd van 5 jaar (2022-2027).

Dienstverlening en Ondernemersteam

- We richten onze dienstverlening aan ondernemers in volgens de rollen van de Breda Business-piramide. Dat betekent dat we een ‘wegwijzer’ zijn voor onze eigen producten, een ‘versneller en verbinder’ voor het brede mkb en een ‘aanjager’ voor focussectoren. Daarbij doen we ook mee met een pilot van de G40/VNG om de dienstverlening voor ondernemers minder versnipperd te maken (landelijk Actieplan Mkb-dienstverlening).
- We zetten met onze acquisitie vooral in op het aantrekken van bedrijven die onze focus versterken en onze huidige clusters versterken.

BredaBusiness

Onder het label van ‘Breda Business’ vergroten we onze profilering en zichtbaarheid als dé internationale hotspot voor toegepaste technologie en creatieve industrie (TT&C). We ontwikkelen content welke we primair inzetten ter versterking van onze economische ambities en die aansluit bij de behoefte van de ondernemer. We zetten ondernemersverhalen als bewijslast en inspiratie in onze etalage. Hierbij stemmen we onze marketing- en communicatieaanpak af met corporate communicatie en Breda Marketing.

3. Verrassende stad

a. Bezoekersstad

Met het programma Verrassende stad zorgen we ervoor dat Breda een aantrekkelijke stad is om te bezoeken en in te wonen, te studeren of te ondernemen. Samen met onze partners maken we van Breda:

- een vitale stad met een compleet en bijzonder aanbod
- een unieke stad met beleving
- een gastvrije en creatieve stad

In 2024 werken we verder aan de aantrekkingskracht van Breda:

- Samen met het Ondernemersfonds, Breda Marketing en VCOB (Vereniging Commercieel Onroerend Goed Binnenstad Breda) werken we verder aan een integraal uitvoeringsplan voor de binnenstad. Dit wordt een overkoepelend plan dat sturing en richting geeft aan de toekomstige ontwikkeling van de binnenstad.
- Breda is een centrumstad voor de regio. We werken aan toekomstbestendige centrumgebieden binnen gemeente Breda met een aantrekkelijk en divers aanbod, die ook fungeren als ontmoetingsplekken. Hierbij laten we ons leiden door de detailhandelsvisie, horecabeleid, de omgevingsvisie en de economische visie. Met een goed en gevarieerd aanbod van voorzieningen (zoals horeca, detailhandel en cultuur) willen we de aantrekkelijkheid van Breda vergroten en de ontwikkeling van gebieden met een grote economische betekenis verder aanjagen.

- We versterken de samenwerking met BIZ en de ondernemersfondsen in winkelgebieden door gezamenlijk initiatieven per gebied uit te voeren. Winkelgebieden moeten klaargemaakt worden voor de toekomst. Economisch staan alle winkelgebieden voor een uitdaging met een terugloop van het aantal bezoekers en dalende bestedingen.
- We zorgen voor een meer inhoudelijke en kwalitatieve blik op evenementen, die aansluit op het Verhaal van Breda.
- We zorgen voor een aantrekkelijke binnenstad. Daarvoor werken we samen met het Ondernemersfonds, vastgoedeigenaren, Breda Marketing, de cultuur- en erfgoedsector en natuurlijk de inwoners. Samen realiseren we projecten op het gebied van marketing, vergroening, verlichting, beleving en aanbod.
- Samen met Breda Marketing verleiden we bedrijven, bezoekers, bewoners en talenten. Dat doen we vanuit het Verhaal van Breda en onze merkstrategie. We stimuleren zakelijke evenementen, cultuurmarketing, gebiedsgerichte acquisitie en placemaking (zoals CrossMark-'t Zoet), en de verbinding tussen de stad en het groene buitengebied.
- We willen het aantal bezoekers aan de binnenstad weer op het niveau van 2019 brengen.
- De verhaallijn Royal Roots vertaalt ons koninklijke verleden in een verrassend digitaal en fysiek aanbod rondom erfgoed, kunst, design en muziek.
- Het gastvrije en creatieve karakter van de stad versterken we in 2024 onder meer met de komst van een permanent fysiek informatiepunt in de binnenstad.

b. Werklocaties

Bedrijventerreinen: nieuwe werklocaties

Er is een grote vraag naar voldoende werkruimte. Niet alleen in Breda zelf, maar ook in de regio.

Het ontwikkelen van nieuwe bedrijventerreinen is een langdurig en complex proces dat veel onzekerheden kent. Denk bijvoorbeeld aan het stikstofvraagstuk, de krapte op het energienetwerk (waardoor nieuwe aansluitingen onzeker zijn), ruimtedruk vanuit andere opgaven (zoals wonen) tegen de komst van bedrijventerreinen. Het ontbreken van locaties voor het vestigen van bedrijven leidt uiteindelijk tot het langdurig stagneren van de lokale en regionale economische dynamiek en daarmee dus ook voor de werkgelegenheid.

Om te zorgen dat onze bedrijven ook voldoende plek hebben om te ondernemen, zetten we in op twee lijnen:

1. Het maken van nieuwe bedrijventerreinen op drie locaties (Rithmeesterpark fase 2, Steenakker, Bavel).
2. Het herstructureren van bestaande bedrijventerreinen, om schuifruimte te bieden voor bedrijven die al in onze stad zitten.

Voor de locatie Rithmeesterpark 2 wordt in 2024 een RO procedure opgestart, waarna de voorbereiding van de realisatie kan starten. In de tussentijd bereiden we ook de realisatie van de infrastructuur en buitenruimte voor, zodat we snel kunnen komen tot uitgifte van kavels. De locatie Steenakker zit nu in de haalbaarheidsfase. Deze zal in 2024 afgerond worden, waarna een bestemmingsplan zal worden opgesteld en voorgelegd wordt aan de raad. Voor de locatie Bavel wordt eerst gewerkt aan een gebiedsvisie.

Bedrijventerreinen: bestaande locaties

We schrijven een ruimtelijk economische visie over de toekomst van onze werklocaties en voeren het eerder genoemde plan van aanpak uit (Toekomstbestendige bedrijventerreinen Breda). Daarbij geven we prioriteit aan:

- Ruimte voor ondernemen. We brengen de meest kansrijke ruimtes op onze bestaande terreinen in beeld. Daar gaan we in gesprek met de vastgoedeigenaren om te inventariseren wat de mogelijkheden zijn om die ruimte beter te benutten. Verder bekijken we de planologisch-juridische mogelijkheden (bestemmingsplannen) om de bedrijventerreinen efficiënter te benutten en ervoor te zorgen dat het juiste bedrijf ook op de juiste plek terecht kan komen.
- De basis op orde houden. Dit thema verdelen we verder in 4 subthema's:

- **Schoon & heel**
Dit doen we op basis van de behoeften van ondernemers. Op verschillende terreinen zijn we hier actief mee aan de slag (De Krogten, Druivenstraat en de Charles Petitweg).
- **Veilig**
Bedrijven kunnen, met begeleiding van de gemeente, een KVO-B-traject doorlopen. Momenteel zijn de bedrijventerreinen Hazeldonk, Steenakker en 3B-O met dit traject bezig. De Proeftuin Hazeldonk loopt ook in 2024 door met verschillende projecten met drones en de inzet van de digital twin als basis voor innovatief toezicht. Op Hazeldonk komt ook een nieuw camerasysteem.
- **Gezondheid & Voorzieningen**
We sluiten aan bij de gemeentelijke gezondheidsvisie die op dit moment in de maak is. Ook gaan we de behoeften aan voorzieningen op bedrijventerreinen inventariseren.
- **Georganiseerd**
In 2024 start het traject om de BIZ Hazeldonk te verlengen. Als gemeente ondersteunen we dit traject. Daarnaast ondersteunen we bestaande ondernemersverenigingen, BIZ'en en andere samenwerkingsvormen. Dit doen we onder meer door formats voor BIZ-plannen, uitvoeringsovereenkomsten, begrotingen en subsidieverordeningen op te stellen. In samenwerking met Platform BV Breda bekijken we op welke (nog niet georganiseerde) bedrijventerreinen we ondernemers kunnen verenigen. Concrete acties op dit gebied lopen bij de Druivenstraat, de Charles Petitweg, IABC en De Mark (Emer-Zuid, Emer-Noord, Achter Emer, Hintelaken en Paardeweide).
- Bijdragen aan de integrale opgaven, zoals de energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie. Zo kunnen ondernemers een energiescan laten uitvoeren en zijn er stimuleringsmaatregelen om ondernemers energie te laten besparen. Op verschillende terreinen (Steenakker en Rithmeesterpark) wordt onderzoek gedaan naar semiautonome energiesystemen. Mogelijk volgen in 2024 nog andere bedrijventerreinen.

Kantorenlocaties: nieuwe werklocaties

Twee belangrijke ontwikkelingen zijn de realisatie van STRACKS en de planvorming rondom de eventuele uitbreiding van Bond Park. Daarmee dragen we bij aan nieuw courant vastgoed binnen de kantorenportfolio van Breda.

Kantoren: bestaande werklocaties

- We zetten in op het verduurzamen van de bestaande kantorenvorraad. In 2024 gaan we door met het handhaven op het juiste energielabel bij kantoren (minimaal C). Ook voor kantoren kunnen ondernemers een energiescan laten uitvoeren en subsidie krijgen om hun pand te verduurzamen.
- Inspelen op kansen voor de transformatie van incurante kantoorpanden.
- Een gebiedsgerichte aanpak voor Westerhage en de Claudius Prinsenlaan. Bij Westerhage kijken we onder andere naar de parkeerproblematiek en 'branding' van het gebied. Voor de Claudius Prinsenlaan stellen we een nieuw bestemmingsplan op.

Informatie & Monitoring

Voor de diverse vastgoedsegmenten leveren we concrete producten op, zoals een kantorenmonitor, een bedrijventerreinenmonitor en de monitor wijkconomie.

4. Digitalisering

- We zetten de focus op de twee strategielijnen software en mindware.
- We maken de verdere uitrol van glasvezel mogelijk voor consumenten en ondernemers op werklocaties. Daarnaast investeren we in een BredaRing.
- We ontwikkelen een dataplatform om de samenwerking in de stad op het gebied van data mogelijk te maken.

- Qua software zetten we in 2024 vooral in op het project Gastveilig Hazeldonk en de geplande pilots op het gebied van veiligheid en parkmanagement. We ontwikkelen met partners een model dat ingezet kan worden voor de regio.
- We werken verder aan het EU REACT-project Smart City Monitor in de binnenstad. We ontwikkelen meer informatie over het gebruik van de binnenstad en gebruiken hier data voor. Opgedane kennis schalen we op naar andere gebieden in de stad. Op basis van de opgedane ervaringen borgen we het ecosysteem en werken we met partners toe naar een vervolg.
- We borgen het project Toegankelijkheid en breiden dit uit met technologische toepassingen en betrekken evenementen hierin.
- Voor mindware werken we verder aan de ontwikkeling van het Stedelijk Ethisch Team.
- Binnen de Alliantie Digitaal Samenwerken presenteren we de resultaten rondom digitale inclusie op landelijk niveau. Verder springen we in op kansen/initiatieven op het gebied van digitale balans in Breda.
- We organiseren meerdere edities van de succesvolle Talk of the Towns. Aan de hand van een inventarisatie onder 2500 Bredanaars zijn de thema's bepaald, denk aan AI, ethiek en een innovatieve techniek.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Voor dit thema zijn geen specifieke risico's.

INDICATOREN

Programma-indicatoren

Indicator: Waardering voor de stad (bezoekers) (audit nr 40)

Omschrijving: Rapportcijfer voor de binnenstad van Breda (gegeven door bezoekers)

Bron: Passantenonderzoek Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
			8	8

Toelichting: We willen dat bezoekers de binnenstad tenminste waarderen met een rapportcijfer 8.

Indicator: Trots op de stad (inwoners) (audit nr 41)

Omschrijving: Percentage inwoners dat (heel) trots is op de stad Breda

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
70	73	73	73	73

Toelichting: We willen dat het percentage inwoners dat (heel) trots is op de stad tenminste gelijk blijft aan de realisatie van 2022 (73%). Het liefste zien we een verdere stijging.

Indicator: Economische Barometer (audit nr 42)

Omschrijving: Stand van de Economische Barometer

Bron: Economische barometer Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
	6,4		6	geen streefwaarde bepaald

Toelichting: In 2023 wordt het instrument 'Economische Barometer' opnieuw vormgegeven. Dit maakt dat er op dit moment (juni 2023) geen streefwaarde kan worden bepaald voor deze indicator voor 2024.

Indicator: Vestigingsklimaat (audit nr 43)

Omschrijving: Waardering van het vestigingsklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
			7	7

Toelichting: We willen dat ondernemers in 2024 het vestigingsklimaat tenminste waarderen met een 7.

Thema-indicatoren

Indicator: Werkgelegenheid Focussectoren (absoluut) (audit nr 2203)

Omschrijving: Aantal werkzame personen in de focus sectoren Toegepaste Technologie en Creatieve industrie (TT&C)

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
21.900	22.300	23.000	22.700	23.900

Toelichting: In 2022 waren er 23.000 banen in de focussectoren Toegepaste Technologie en Creativiteit (TT&C). We streven naar een jaarlijkse groei van 2% in deze sector. Voor 2024 betekent dat 23.900 banen.

Indicator: Werkgelegenheid Totaal (absoluut) (audit nr 44)

Omschrijving: Aantal werkzame personen in Breda

Bron: Vestigingenregister Meeteenheid: Aantal

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
109.900	111.800	113.600	112.000	110.000

Toelichting: We streven naar een totale werkgelegenheid van 110.000 in 2030 (Omgevingsvisie). In de eerstkomende jaren verwachten we eerst nog een lichte toename van de werkgelegenheid. In de jaren daarna gaan we uit van een daling van de werkgelegenheid als gevolg van de afnemende beroepsbevolking.

Indicator: Ondernemersklimaat (audit nr 47)

Omschrijving: Waardering van het ondernemersklimaat door Bredase ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
			7	7

Toelichting: We willen dat ondernemers het ondernemersklimaat in Breda waarderen met een 7 of hoger.

Productindicatoren Product Economische zaken

Indicator: Netto arbeidsparticipatie (audit nr 49)

Omschrijving: Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl BBV Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
70,4	72	73,1	72,0	73,1

Toelichting: De netto arbeidsparticipatie (percentage werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking stijgt al jaren, met uitzondering van de coronajaren. We zien graag dat de netto arbeidsparticipatie tenminste gelijk blijft aan het meest recente realisatiecijfer (2022).

Productindicatoren Product Acquisitie en accountmanagement

Indicator: Dienstverlening (audit nr 50)

Omschrijving: Beoordeling van de dienstverlening van de gemeente Breda aan ondernemers

Bron: Ondernemerspeiling Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
			7	7

Toelichting: We willen dat ondernemers de dienstverlening van de gemeente tenminste waarderen met een 7.

Productindicatoren Product Evenementen

Indicator: Evenementenbeleid (audit nr 51)

Omschrijving: De gemiddelde waardering van Bredase bezoekers voor de evenementen die ze hebben bezocht

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: Score tussen 1 en 10

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
		7,9	7	7,9

Toelichting: In 2022 waardeerden inwoners evenementen gemiddeld met een 7,9. We willen dit niveau tenminste handhaven. De streefwaarde voor 2023 is destijds bepaald op een 7,0. Op dat moment (medio 2022) was nog geen realisatiewaarde 2022 beschikbaar.

Productindicatoren Product Grondexploitatie bedrijventerreinen

Indicator: ratio aanbod/vraag werklocaties (audit nr 52)

Omschrijving: Verhouding tussen het aantal hectare aan werklocaties dat direct uitgeefbaar is en de vraag naar werklocaties

Bron: team planeconomie Meeteenheid: ratio

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
0,1	0,1	0,05	0,1	0,05

Toelichting: Ons streven blijft: een situatie waarin het aanbod van direct uitgeefbaar bedrijventerrein gelijk is aan de vraag. Bij een waarde 1 is dat het geval. Voor de komende jaren is dat vanwege een groot tekort aan direct uitgeefbare locaties niet realistisch. Daarom hanteren we als streefwaarde voor de begroting 2024 de realisatiewaarde van 2022.

Indicator: Leegstand (audit nr 53)

Omschrijving: Leegstand (percentage van de voorraad in m²)

Bron: CBS leegstandsmonitor Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
5,6	5,5	5,3	5	5

Toelichting: We streven naar een (frictie-)leegstand van 5% van de voorraad kantoren, bedrijven en winkels. Er is een leegstandspercentage van minimaal 5% nodig om voldoende dynamiek in de vastgoedsector te behouden.

Thema Grote projecten in de stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Programma Verbeter Breda

Onder de noemer Verbeter Breda hebben inwoners en instanties in 2021 samen een plan uitgewerkt om de tweedeling en kansengelijkheid in de stad aan te pakken. Eind april 2023 is een eerste uitvoeringsprogramma gemaakt voor de komende jaren: het Pact van Breda deel 3. Ook is een gezamenlijk programmabureau en bestuur ingericht, dat de deelnemende partijen tot 2040 ondersteunt om hun ambities waar te maken. De gemeenteraad heeft de bijdrage aan het Pact van Breda deel 3 in maart 2023 vastgesteld. Dit is de eerste keer dat we zo'n gezamenlijk programma hebben opgezet met bewoners en partijen in de stad.

Een gezamenlijk programmabureau gaat de partners vanaf 2024 ondersteunen bij het uitvoeren van de plannen uit het Pact van Breda deel 3. Er zijn in de zomer 2023 twee directeuren geworven die in december 2023 en januari 2024 starten. In het najaar selecteren bestuur en directeuren tevens de aanjagers voor de bouwstenen, een communicatiemedewerker en een ondersteuner, met de bedoeling dat het team in januari 2024 op sterkte is en aan de slag kan.

Het motto van het Pact van Breda is 'Aan de slag'. In 2024 werken we diverse plannen uit het Pact verder uit. Hiervoor is in 2024 € 2,5 miljoen beschikbaar. In alle plannen worden stappen gezet. Zo is er in 2024 een concreet plan voor de realisatie van een bieb 4.0 in de Hoge Vucht. We gaan meer sturen vanuit de behoeften van de wijk met een eerste integraal wijkplan in 2024. De Rijke Schooldag wordt rijker met onder meer gratis huiswerkbegeleiding, de uitbreiding van het aantal deelnemende

leerlingen en afspraken met enkele scholen over (gezond) eten op school. Begin 2024 liggen er concrete afspraken over passend toewijzen binnen de Alliantie Wonen. Het plan om de buurtconomie te bevorderen is in 2024 gereed.

In de aangenomen motie 'Wat te doen met dat Verbeter Breda-miljoen' roept de gemeenteraad het college op om een voorstel te doen voor het krediet van € 1 miljoen dat in 2022 is gevoteerd voor Verbeter Breda. De voorstellen vragen om exploitatiemiddelen, omdat het niet gaat om investeringen in grote ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom wordt het geld omgezet in exploitatiemiddelen.

Conform de afspraken met de gemeenteraad wordt de voortgang van alle bijzondere projecten 2 keer per jaar uitgebreid besproken. Ook wordt er jaarlijks een werkbezoek georganiseerd. Daarnaast zijn raadsleden natuurlijk te gast tijdens bijeenkomsten rondom leren en ontwikkelen, en tijdens de jaarlijkse Verbeter Breda-dag, waarop alle partijen terug- en vooruitkijken.

Programma Gasthuisvelden

In het gebied Gasthuisvelden bouwen we bereikbare woningen in een aantrekkelijk verblijfsgebied. Daarvoor veranderen we onder meer het voorheen gesloten kazerneterrein in een openbaar park. Daarnaast creëren we logische verbindingen met de wijk Fellenoord, het centrum en Breda-West. Vanuit dit programma werken we aan 3 ambities:

- Fellenoord versterken en verbinden
- het kazerneterrein verbinden met de stad door de Nieuwe Mark
- bijdragen aan een beter vestigings- en verblijfsklimaat

Programma CrossMark Breda

CrossMark Breda transformeert de huidige spoorzone naar een nieuw en modern stadsdeel van zo'n 150 hectare aan weerszijden van het station. Het gebied onderscheidt zich van de historische binnenstad en versterkt het internationale karakter van Breda. Bij de ontwikkeling stemmen we verstedelijking, groen, water en mobiliteit op elkaar af. In lijn met onze Omgevingsvisie 2040 wordt het een hoogstedelijk gebied met een hoge dichtheid en een mix van wonen, werken en verblijven. Zo benutten we ons HSL-station beter en zijn we een sterker internationaal knooppunt. CrossMark bestaat uit meerdere deelgebieden met van oost naar west de volgende ambities:

1. CrossMark-Oost: een stedelijk woongebied met de Drie Hoefijzers, Eureka en de herontwikkeling van De Faam
2. Stationskwartier: een modern zakelijk gebied met een hoog aandeel kantoren, een internationaal hotel, commerciële voorzieningen en een duurzaam Spoorpark
3. Havenkwartier: een hoogstedelijk woongebied in een industriële omgeving, een broedplaats voor cultuur en creativiteit, bijzondere vormen van horeca en leisure
4. 't Zoet: een hoogstedelijk gemengd woon-werkgebied aan de Mark, met een duurzame groen- en waterstructuur als basis en goede verbindingen met de omgeving (station, binnenstad, Breda-Noord)

Het programma CrossMark zet zich in voor langdurige betrokkenheid en financiële steun vanuit het Rijk en de provincie voor deze stedelijke transformatie.

Programma Centrum-Oost

Het programma Oostflank gaat verder onder de naam Centrum-Oost. We gaan de ambities uit het ambitiesdocument Centrum-Oost realiseren. Door diverse ontwikkelingen ontstaat een hernieuwd stadsdeel waar historisch besef, gastvrijheid en creativiteit belangrijke waarden zijn die de sfeer bepalen. We ontwikkelen een aanvulling op het bestaande programma, waardoor een centrumstedelijk gebied ontstaat met een mix van 70% wonen en 30% stedelijke voorzieningen (economie, cultuur, leisure). Hoogwaardige openbare ruimtes moeten het decor gaan vormen voor ontmoeting en evenementen. Zo houdt het gebied ook in de verre toekomst een sociale betekenis. De openbare ruimte schept een stedelijk vestigingsklimaat en brengt de bezoeker in verwondering. Mensen kunnen verpozen in het Singelpark, een rustmoment pakken tijdens het winkelen in de Karnemelkstraat, of live-cultuur en andere evenementen beleven in de openbare ruimte op het nieuwe theaterplein.

We willen 1500 woningen toevoegen met als uitgangspunt dat 30% daarvan in het sociale huursegment valt, 40% in het middeldure segment en 30% in de vrije sector. Hiermee springen we in op de urgente woningmarktbehoefte in het betaalbare segment. De bereikbaarheid van de binnenstad wordt duurzaam versterkt doordat we de verbindingen voor voetgangers, fietsers, het OV en het autoverkeer naar en binnen het gebied verbeteren. We willen hoogwaardige parkeergelegenheden en stallingen aanleggen met goede looproutes naar de voorzieningen in de omgeving. De herinrichting van de openbare ruimte komt de verkeersveiligheid en de verblijfskwaliteit ten goede. De oostelijke zijde van de binnenstad krijgt hierdoor een nieuw gezicht en een grotere betekenis als aantrekkelijk stadsdeel en belangrijke entree naar de stad.

Programma Bavel

De komende jaren willen we onze ambities op het gebied van wonen en werken verder invullen. We hebben daarvoor verkend wat Bavel hieraan bij kan dragen. Net als in de rest van Breda is er ook in Bavel grote behoefte aan woningen: voor ouderen, *empty nesters* en jongeren uit Bavel en daarbuiten. Bavel kan daarnaast een deel van de gemeentelijke opgave invullen op het gebied van bedrijventerreinen (uitbreiding en vervanging). Uitgangspunt daarbij is wel dat onze dorpen organisch moeten groeien: we willen geen losstaande ontwikkelingen, maar aanvullingen op de bestaande dorpsrand. Nu de gebiedsvisie voor Bavel is vastgesteld, gaan we verder met de uitwerking ervan. Daarnaast starten we verkenningen voor de overige woon- en werklocaties. In samenhang daarmee pakken we ook het mobiliteitsvraagstuk verder op. Dit alles doen we in goed overleg met de inwoners van Bavel.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Programma Gasthuisvelden

In 2024 gaan we door met de aanleg van de Nieuwe Mark fase 1 en het ontwerp voor fase 2 op Seelig-Noord. Daarnaast zetten we de eerste stappen richting de uitvoering:

Herontwikkeling Gasthuisvelden-West

- Via 2 openbare aanbestedingen worden de voormalige rechtbank en de locatie van het voormalige belastingkantoor in de markt gezet.

Herontwikkeling Seeligpark

- Op 30 juni 2024 wordt het kazerneterrein overgedragen aan de gemeente Breda. Fase 1 (het exercitieterrein, de witte huisjes en de betonloods) zijn dan beschikbaar en kunnen worden ingericht worden als park.

Versterken en verbinden Fellenoord

- We versterken door de wijkaanpak en de continue samenwerking met Verbeter Breda. We verbinden door het ontwikkelen van de fysieke en programmatische relatie tussen de Gasthuisvelden en Fellenoord.

Uitwerking mobiliteitsvraagstukken

- De herprofilering van de Fellenoordstraat en de Gasthuisvelden (straat) wordt integraal meegenomen in het ontwerp van het Seeligpark en de openbare ruimte van Gasthuisvelden-West. Het doel is om de barrièrewerking tussen deze stadsdelen op te heffen.

Programma CrossMark Breda

CrossMark Breda-'t Zoet behoort tot de grootschalige woningbouwlocaties van het Rijk in het kader van de NOVEX (Nationale Omgevingsvisie). Dat betekent dat we flinke financiële bijdragen hebben ontvangen (voor mobiliteit en de water- en groenstructuur) en dat we met het Rijk gaan samenwerken in de gebiedsontwikkeling. We werken ook met de provincie aan de Samenwerkingsagenda, die in 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad en door Provinciale Staten. Die agenda bestaat uit 23 projecten op het gebied van verstedelijking, groen, water en mobiliteit in het centrum van Breda. Ten noorden van het spoor komen veel opgaven bij elkaar, vooral in het Havenkwartier en 't Zoet.

In de deelgebieden van CrossMark staan de volgende activiteiten gepland:

CrossMark-Oost/Stationskwartier

- De afronding van het ambitieuze bouwproject 5Tracks met appartementen, kantoren en voorzieningen, inclusief een internationaal hotel en een parkeervoorziening met daarop het Spoorpark.
- De afronding van de buitenruimte in Drie Hoefijzers-Noord.
- De start van de bouw op de Harley-locatie met de realisatie van 50 betaalbare woningen.
- De verdere verkoop en realisatie van de woonbuurt Eureka met ruim 300 woningen.
- Het bestemmingsplan voor de aangrenzende Faam-locatie (ruim 600 woningen en behoud erfgoed).

CrossMark-West/Havenkwartier

- De uitvoering van het gebied de Strip (tussen de Speelhuislaan en de Belcruhaven) met 650 woningen en de herbestemming van industrieel erfgoed met cultuur en creatieve functies.
- De bouw van woningen door het Consortium Spoorzone Breda (Klavers Jansen) en Amvest (Backer & Rueb).
- De verdere ontwikkeling en planvorming van een culturele broedplaats in het gebied Klavers Jansen, samen met culturele instellingen.
- De gefaseerde realisatie van een functionele en aantrekkelijke openbare ruimte in het Havenkwartier (net als in het Stationskwartier).
- De start van de realisatie van de mobiliteitshub aan de Mark, gekoppeld aan de ontwikkelingen in de Strip.
- De voortzetting van het tijdelijk gebruik van het Haveneiland binnen een gereguleerd regime na de beëindiging van de regelvrije zone.

CrossMark-West/'t Zoet

- De uitwerking van het ruimtelijk programmatisch raamwerk voor 't Zoet, inclusief bouwstenen (ondergrond, mobiliteit, energie, woon- en economisch programma) en de spelregels per deelgebied.
- Het uitwerken en uitvoeren van een notitie Reikwijdte en Detailniveau om een milieueffectrapportage op te kunnen stellen.
- Het uitwerken en vaststellen van een marktstrategie (met daarin de wijze van selectie van partners in de vastgoedontwikkeling van 't Zoet).
- Het voorbereiden en uitvoeren van de selectie van één of meer marktpartijen.
- De nadere uitwerking en inbedding van de participatie, gebiedsmarketing en placemaking als structurele onderdelen van de gebiedsontwikkeling.
- De uitwerking en vaststelling van een samenwerkingsovereenkomst met de provincie over de ontwikkelkaders, de (gezamenlijke) gebiedsorganisatie, de inbreng van gronden en de financiering van de ontwikkelingen, waaronder het voorbereiden van een grondexploitatie voor de eerste fase van 't Zoet, met daarin circa 1700 woningen en 23.000 m² voorzieningen.
- Het treffen van civieltechnische voorbereidingen voor investeringsprojecten in de buitenruimte, waarvoor het Rijk subsidie heeft verstrekt. Denk aan de aanleg van het watersysteem.
- Het Rijk heeft een aanzienlijke bijdrage geleverd voor de verkeersinfrastructuur en de opgaven in het plan (mobiliteit, water- en groenstructuur). Deze afspraken maken we concreet.

Bavel

Ook in 2024 werken we verder aan het programma Bavel. We gaan door met de ontwikkeling van nieuwe woon- en werkerreinen, de multifunctionele accommodatie en andere uitvoeringsmaatregelen.

- De bouw van de eerste 160 woningen wordt in gang gezet.
- De multifunctionele accommodatie wordt aanbesteed en we passen het bestemmingsplan aan.
- Voor Bavel-West starten we de procedure om de bestemming te veranderen.
- We werken het mobiliteitsvraagstuk verder uit.
- We zetten de proactieve communicatie met het dorp voort. Dat doen we onder meer via de website over Bavel, het infocentrum en nieuwsberichten.
- We gaan verder met het verkennen van de mogelijkheden voor de werklocatie.
- We werken het vraagstuk voor de woningbouwontwikkeling in Bavel-Zuid verder uit met de ontwikkelende partijen.
- We voeren de gebiedsvisie verder uit.

Programma Centrum-Oost

- In 2024 maken we afspraken met belanghebbenden en eigenaren van ontwikkellocaties om de doelen uit het ambitiedocument Centrum-Oost te realiseren.
- We voeren een haalbaarheidsstudie uit naar de herontwikkeling van de Koepelgevangenissen.
- We voeren een haalbaarheidsstudie uit naar de herontwikkeling van het Chassékwartier.
- We voeren een haalbaarheidsstudie uit naar het terrein Achter De Lange Stallen/Molsparking.
- We voeren een haalbaarheidsstudie uit naar de herontwikkeling van de Poort van Schoenmaker/Boschstraat.
- We starten de planologische procedure Central Park.
- We zetten de realisatie voort van POST Breda.
- We starten de realisatie van de herinrichting 1e fase Oostflank (Vlaszak en omgeving).
- We starten een ontwerptraject op voor de vervolgfases van de herinrichting Oostflank.
- We pakken grote vraagstukken aan in het haalbaarheidsonderzoek rondom het Chassékwartier. Onderdeel daarvan is een studie naar het omvormen van de bereikbaarheid van de binnenstad vanuit het oosten.
- Daarnaast verkennen we de toekomst van de grootschalige evenementen in de stad, die nu in dit gebied plaatsvinden.

Voor bovenstaande zaken is intensief contact nodig met alle belanghebbenden. Daarom zorgen we voor uitgebreide participatie binnen deze ontwikkelingen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

CrossMark

Voor het deelgebied Stationskwartier zijn de belangrijkste risico's meegenomen in het totaal van de grondexploitaties. Voor de Strip, de eerste realisatiefase binnen het Havenkwartier, zijn dit de belangrijkste risico's:

- de realisatie van 655 woningen vóór 2030, conform de eisen van de Woningbouwimpuls (met € 9,9 miljoen subsidie vanuit het Rijk). Er kan vertraging optreden door beroep in bestemmingsplanprocedures, lange wachttijden bij de Raad van State en door grillige marktomstandigheden.
- de kostenstijging in de bouw (de genoemde subsidie wordt niet geïndexeerd)
- onvoldoende financiële middelen voor een haalbaar cultuurproject in het deelgebied Klavers Jansen

Crossmark - 't Zoet

De ontwikkeling van 't Zoet is groot, complex en langdurig. Daardoor zijn risicomanagement en communicatie cruciaal. Risico's zijn onder andere:

- De financiering loopt over een langere periode en we zijn afhankelijk van andere overheden (Rijk, provincie, waterschap).
- De hoogte van de bijdragen vanuit het Rijk is bekend, de cofinanciering vergt een goede financiële planning in het SIP, maar ook door andere publieke partners (provincie, waterschap).
- De technische complexiteit (met funderingsresten, onderdoorgangen bij het spoor en hoogwaardige OV-verbindingen).
- Milieutechnische belemmeringen (zoals geur, geluid, bodemverontreinigingen en externe veiligheid door het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor).
- Consistentie en een lange adem. Het programma voor de komende decennia is nog niet bekend, maar de druk op de woningmarkt is groot. Hierdoor maken we mogelijk te snel plannen, waardoor we inboeten op onze stedelijke ambities. De looptijd zal 20 à 30 jaar zijn, zoals bij gebiedsontwikkelingen met een vergelijkbare omvang en complexiteit.
- De krapte op de arbeidsmarkt. De organisatie is kwetsbaar en het aantrekken van talent en het vasthouden van de kwaliteit zijn belangrijke investeringen in de stad.

Bavel

- Doordat Bavel dicht bij het Ulvenhoutse Bos ligt, moeten we extra inspanningen leveren om aan de stikstofregels te voldoen. Als we niet voldoende maatregelen kunnen nemen, komen de plannen in gevaar.
- Voor de uitvoering van de plannen is momenteel te weinig capaciteit.
- In het zoekgebied voor de bedrijventerreinen zitten boomkijkers. Dit heeft gevolgen voor de ontwikkeling. Als deze niet verplaatst kunnen worden, kunnen we minder hectares bedrijventerrein aanleggen.
- Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein is actief grondbeleid nodig. Als de strategische voorinvestering niet wordt genomen, komt de ontwikkeling niet op gang.
- Vertraging door bezwaar/beroep tijdens procedures.
- Het stapelen van ambities, waardoor de ontwikkelingen niet haalbaar meer zijn.

Gasthuisvelden

De stap van visie naar ontwikkeling en uitvoering vraagt om zorgvuldigheid en kan meer tijd kosten dan voorzien. Door de hoeveelheid projecten binnen de gemeente kan het voorkomen dat de inhoudelijke collega's meer tijd nodig hebben om hun input aan te leveren.

Centrum-Oost

Het stadsdeel heeft op meerdere fronten en voor meerdere belanghebbenden een belangrijke functie in de stad. Veranderingen in het gebied kunnen tot weerstand leiden bij grote groepen. Om de volledige potentie van het gebied te

realiseren, is de investeringsbereidheid vanuit de gemeente én de markt bepalend. Ook hierin ligt een risico, aangezien dit samenhangt met het economisch klimaat van het moment, terwijl de gebiedsontwikkeling vraagt om een langdurig commitment aan de ambities. Ook de stikstofproblematiek en andere milieueffecten vragen om aandacht. De aansluiting op het stroomnet vormt een grote uitdaging, waarvoor een strategie moet worden bedacht. Tot slot vraagt de capaciteit binnen de gemeente om aandacht, vooral op het gebied van contractvorming, stedenbouw, vastgoed, projectmanagement en het ingenieursbureau.

INDICATOREN

Voor dit thema zijn geen indicatoren van toepassing.

Thema Dynamische stad

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Cultuur

Met ons cultuurbeleid stimuleren we het maken, presenteren en beleven van een waardevol en divers kunst- en cultuuraanbod. Zo vergroten we de aantrekkingskracht van Breda om te wonen, te werken, te beleven en te bezoeken. We ondersteunen de culturele organisaties en makers in Breda bij hun herstel en transitie na de coronapandemie.

Cultureel erfgoed

Onze erfgoedvisie 'Grondstof voor de toekomst' gaat uit van een brede benadering van het erfgoed. We gebruiken het project Collectie Breda om focus aan te brengen binnen het tastbare erfgoed (zoals de monumenten) en de historische verhalen. Dankzij Collectie Breda kunnen mensen en middelen effectief worden ingezet op de volgende doelen:

- het versterken van de erfgoedbeleving en het vergroten van de toegankelijkheid van het erfgoed voor bewoners en bezoekers
- zo veel mogelijk kennis vergaren over het Bredase erfgoed en deze delen met de stad
- zorgvuldig behoud, beheer en bescherming van ons erfgoed
- erfgoed als onderlegger voor de (her)ontwikkeling van de fysieke leefomgeving

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Cultuur

We werken volgens de 6 speerpunten uit onze cultuurvisie:

- We versterken de verbinding met cultuur en andere sectoren.
- We richten ons op een versteviging van het aanbod aan professionele kunsten met een landelijke uitstraling.
- We bevorderen activiteiten op het vlak van internationale uitwisseling en activiteiten die bijdragen aan de internationale profilering van Breda.
- We werken verder aan de ontwikkeling van het Havenkwartier als culturele hotspot van Breda.
- We versterken het aanbod aan kunst en cultuur in de publieke ruimte.
- We investeren in de toekomstbestendigheid van de culturele sector.

Concrete doelen

In 2024 treffen we de laatste voorbereidingen voor de nieuwe beleids- en subsidieperiode, die op 1 januari 2025 ingaat. Denk hierbij onder meer aan het ontwikkelen van subsidies. Hierin besteden we met name aandacht aan de cultuurparticipatie van

jongeren. Daarnaast geven we voor het laatste invulling aan het huidige cultuurbeleid 'In verband met cultuur 2019-2024' aan de hand van 3 waarden:

Intrinsieke waarde (investeren in de cultuursector en haar wend- en weerbaarheid)

We versterken en ondersteunen de sector bij het herstel en de transitie na de coronapandemie. We richten ons op (internationale) zichtbaarheid en samenwerking. We blijven samenwerken met onze partners in Brabantstad en zetten onze subsidies optimaal in. De subsidies voor professionele instellingen die 2- en 4-jarig ondersteund worden, lopen in 2024 gewoon door. De 1-jarige regeling gaat in 2024 opnieuw van start in een vernieuwd jasje. Daarnaast kunnen organisaties een beroep doen op projectsubsidies. Ook de makersregeling zetten we voort.

Sociaal-maatschappelijke waarde

We hebben aandacht voor cultuureducatie, -participatie en -beoefening in de breedte, mede door de inzet van combinatiefunctionarissen. We stellen subsidies beschikbaar voor amateurkunst. De ervaringen met de subsidieregeling Urban Sports en Culture uit 2023 nemen we mee om ook in 2024 een passend instrumentarium voor jongerencultuur te ontwikkelen. Tot slot geven we invulling aan de middelen 'impuls jongerencultuur' die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld.

Ruimtelijk-economische waarde

Kunst en cultuur behouden een belangrijke rol in onze ruimtelijke en stedelijke ontwikkelingen. Denk hierbij onder meer aan de ontwikkelingen in CrossMark en de ontwikkeling van De Koepel en Centrum-Oost. We blijven betrokken bij CrossArts. Ook werken we aan de realisatie van projecten in de publieke ruimte.

Cultureel erfgoed

Algemeen

We voeren de beleidsdoelen uit de erfgoedvisie uit. Daarnaast zijn de volgende activiteiten van belang:

- We adviseren inhoudelijk over subsidieaanvragen en -verantwoordingen op het gebied van erfgoed.
- We nemen deel aan de erfgoedtafel, die wordt georganiseerd door de erfgoedorganisaties.
- We nemen deel aan landelijke en regionale samenwerkingen, zoals Van Gogh Nationaal Park en de Zuiderwaterlinie.

We voeren het project Collectie Breda uit met onder andere aandacht voor de registratie en digitalisering van onze eigen collecties en de begeleiding van externe collectie-eigenaren bij de registratie en digitalisering. Daarnaast stellen we een plan van aanpak op om erfgoed en evenementen sterker aan elkaar te koppelen. Ter versterking van de kennis verzorgen we bijvoorbeeld (via de Nieuwe Veste) archeologielessen op scholen en in het depot aan de Riethil 12.

We nomineren het Begijnhof voor de nieuwe Voorlopige Lijst van Nederland. Dit kan uiteindelijk leiden tot de plaatsing van het Begijnhof op de Werelderfgoedlijst. Verder blijven we gemeentelijke monumenten aanwijzen en ontwikkelen we beleid voor duurzame monumentenzorg.

We investeren structureel meer in de Grote Kerk als symbool voor ons Breda. De Grote Kerk is een unieke plek waar veel verhalen uit het verleden van Breda samenkomen, maar het is ook een plek van ontmoeting en evenementen voor verschillende partijen in de stad. De Grote Kerk is daarmee van culturele, economische en maatschappelijke waarde.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Cultuur

De coronapandemie ligt al even achter ons. Toch is de cultuursector zich nog aan het herstellen en aan het aanpassen aan de nieuwe werkelijkheid. Daarnaast vormen de energiecrisis en de sterk gestegen kosten door inflatie een uitdaging. Dit kan gevolgen hebben voor de culturele programmering in de stad. We ondersteunen de brede sector bij het herstel na corona en waar mogelijk ook bij de energieproblematiek en gestegen kosten.

Cultureel erfgoed

- Het project Collectie Breda is mede afhankelijk van private eigenaren van verschillende collecties. Zonder hun medewerking zal er geen totaalbeeld ontstaan van het Bredase erfgoed en wordt de focus aangebracht op basis van een incompleet beeld.

- Het aanwijzen van monumenten wordt projectmatig uitgevoerd. Het huidige project omvat ruim 250 potentiële monumenten. De voortgang van het project is mede afhankelijk van het aantal bezwaren van belanghebbenden.
- Binnen de erfgoedbegroting is geen ruimte voor een subsidieregeling om het beleid voor duurzame monumentenzorg te stimuleren.
- Binnen de begroting is op enkele plekken een aanvulling nodig om de kwaliteit van het beheer en het publieksbereik te verbeteren.
- De maximale capaciteit van het archeologisch veldteam is bereikt. Om de versnelling van woningbouw, infra en natuurontwikkeling bij te houden, moeten we extra capaciteit vinden.

INDICATOREN

Thema-indicatoren

Indicator: Digitalisering (audit nr 2208)

Omschrijving: nader te bepalen

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: nader te bepalen

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024

Toelichting: Tot op heden is deze indicator (nog) niet concreet geformuleerd. Het blijkt niet eenvoudig om de vier pijlers van Bredata, het masterplan digitalising, (hardware, software, mindware en orgware) te vangen in één indicator. Sinds 2020 meten we in de jaarlijkse inwonerspeiling wel 'digivaardigheid'. In 2022 vindt 89% van de inwoners zichzelf digivaardig.

Productindicatoren Product Cultuurpresentatie

Indicator: positie Breda op landelijke cultuurindex (audit nr 54)

Omschrijving: Stand van Breda op de cultuurindex van de 50 grootste gemeenten.

Bron: Atlas voor gemeenten Meeteenheid: Ranking (1 t/m 50)

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
38	38	36	35 - 25	27

Toelichting: Voor deze indicator is sprake van een trendbreuk. Met ingang van 2023 is de definitie van deze indicator (Bron: Atlas voor gemeenten) gewijzigd. Vanaf 2023 wordt een andere index gepresenteerd: 'podiumkunsten en nachtcultuur'. Dit is een samengestelde index gebaseerd op het aantal bereikbare voorstellingen toneel (waaronder ballet, dans, cabaret en musical), klassieke muziek, popmuziek en nachtcultuur. Gewogen naar reistijd. In de Atlas voor gemeenten 2023 (uit mei 2023) staat Breda op positie 27 van de 50. We streven ernaar om deze positie in 2024 tenminste te handhaven.

Thema Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Onderwijsvisie

We stellen een onderwijsvisie op. Dat doen we participatief met partners in en rond het onderwijs en door ouders, studenten en leerlingen te betrekken. Als gemeente bevorderen wij de juiste randvoorwaarden voor goed onderwijs, waarbij kansengelijkheid op de eerste plaats komt.

Actieplan Onderwijs en Arbeidsmarkt

Met het Actieplan Arbeidsmarkt Breda 2023-2027 willen we komen tot een weerbare, veerkrachtige en toekomstbestendige arbeidsmarkt. Daarin sluiten vraag (banen) en aanbod (potentiële werknemers) zo goed mogelijk op elkaar aan. Het is belangrijk dat studenten worden opgeleid met de juiste vaardigheden en dat inwoners de mogelijkheden hebben om zich blijvend te ontwikkelen, zodat zij duurzaam inzetbaar zijn als de beschikbare banen en gevraagde vaardigheden veranderen.

We werken intensief samen met onze partners in het onderwijs en het bedrijfsleven om klaar te zijn voor de arbeidsmarkt van de toekomst.

Breda Studentenstad

Breda wil een aantrekkelijke studentenstad zijn waar het goed wonen, werken en verblijven is. We willen dat studenten uit het beroeps- en wetenschappelijk onderwijs zich hier thuis voelen. De ambities van Breda als studentenstad richten zich op een warm welkom en een goede landing in de stad. Zo bevorderen we dat studenten zich blijvend willen vestigen in Breda of na hun studie als toegewijde ambassadeur van de stad vertrekken. Daarnaast zien we dat studenten nieuwe kennis naar de stad brengen. We betrekken de studenten en kennisinstellingen graag bij maatschappelijke opgaven en lokale vraagstukken. Dat doen we onder meer via de leergemeenschappen, de City Deal Kennis Maken (CDKM), de Logistics Community Breda (LCB) en het Urban Living Lab Breda (ULLB). Het ULLB is de plek en organisatie die bewoners en bedrijven betreft bij vraagstukken in Breda om samen met studenten oplossingen te vinden voor maatschappelijke uitdagingen. Het ULLB coördineert 4 strategische transitiethema's: inclusieve samenleving, energietransitie, digitalisering en mobiliteit. In 2024 is er per thema een regisseur en worden in samenwerkplaatsen in de wijken ook inwoners betrokken bij de vraagstukken. In 2024 zet ULLB vervolgstappen om te komen tot een duurzaam organisatie-model met bijbehorende exploitatie.

Taal, laaggeletterdheid en basisvaardigheden

Met 13 andere gemeenten werken we samen aan het regioplan Dromen, Durven, Doen – Aanpak laaggeletterdheid regionaal plan 2020-2024. We willen meer mensen bereiken, zodat zij mee kunnen doen aan cursussen Nederlandse taal, rekenen, lezen en schrijven of digitale vaardigheden. Het thema taal, laaggeletterdheid en basisvaardigheden wordt ook lokaal uitgewerkt (zie programma 1).

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft meerjarige afspraken met de schoolbesturen gemaakt over de zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Zij zijn verenigd binnen BreedSaam (primair onderwijs) en Building Breda (voortgezet onderwijs). Vanaf 2024 komt er structureel € 1,4 miljoen extra ter beschikking voor onderwijshuisvesting. Hiermee is een flinke impuls beschikbaar om te investeren in nieuwbouw, levensduur verlengende renovaties uit te voeren en zo mogelijk de kwaliteit van de onderwijshuisvesting op peil te houden of te verbeteren. Daarnaast passen we in 2024 de governanceafspraken aan, waarbij de afstand tussen de schoolbesturen en de gemeente kleiner wordt.

BreedSaam gaat de komende jaren aan de slag met nieuwbouw en levensduur verlengende renovaties van scholen. Door de financiële impuls die aanvullend in de begroting is opgenomen voor onderwijshuisvesting kan BreedSaam in de komende vier jaar aan de slag met de volgende scholen: de Rosmolen, de JF Kennedyschool en de Singel. Het streven is om in dezelfde periode ook nieuwbouw van het Bredacollege mogelijk te maken. Verder gaat BreedSaam ook aan de slag met de scholen Weerijns en Steiner.

De scholen in het voortgezet onderwijs willen in het gedachtegoed van 'brede brugklassen' het theoretisch onderwijs (van gymnasium tot vmbo-tl) verbinden met het beroepsonderwijs. Bijvoorbeeld door het inrichten van centra voor praktisch ingericht onderwijs waar alle leerlingen gebruik van kunnen maken en elkaar kunnen ontmoeten. Daarmee ontstaat een uniek onderwijsconcept in Breda dat de kanselijkheid voor leerlingen vergroot.

Verder wordt er extra geïnvesteerd in het beroepsonderwijs in Breda. Dit wordt steeds belangrijker, omdat het belang van vakmanschap en vitale beroepen meer dan ooit zichtbaar is. Dit alles vraagt ook om fysieke investeringen in nieuwe en bestaande gebouwen van Building Breda. Daarbij wordt gekeken naar het huidige aanbod van gebouwen en hoe deze optimaal ingezet kunnen worden voor een aantrekkelijk, duurzaam en onderwijs met gelijke kansen in Breda. Bijvoorbeeld de locatie Van Riebeecklaan waar ruimte is om bij te dragen aan doelen als een vitaal vmbo, het realiseren van praktijkcentra voor theoretische opleidingen in combinatie met locaties waar praktijkonderwijs van het mbo reeds wordt aangeboden, brede brugklassen en een invulling van de rijke schooldag.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Onderwijsvisie

Bij de nieuwe onderwijsvisie werken we vanaf het laatste kwartaal van 2023 ook een uitvoeringsagenda uit. Daarbij werken we samen met onze onderwijspartners en de deelnemers aan de waardenetwerken, in het bijzonder het netwerk Kansrijke Jeugd.

Breda Studentenstad

We organiseren samen met de onderwijsinstellingen introductieactiviteiten voor studenten en dragen bij aan de stadsdag en

het HBO-introfestival. In november worden de GoodMood-activiteiten georganiseerd, dé manier om elkaar te ontmoeten, je sociale netwerk uit te breiden en de stad nog beter te leren kennen. Via het netwerk Breda Internationals en het European Student Network (ESN) bieden we ook een aantrekkelijk introductieprogramma voor de internationale studenten. Samen met onderwijs- en woonpartners werken we aan een betere organisatie van de studentenhuysvesting.

Taal, laaggeletterdheid en basisvaardigheden

We zetten de WEB-middelen regionaal in voor cursussen taal, rekenen en digitale vaardigheden. We geven de website www.taalwestbrabant.nl meer bekendheid. Daar staat alle informatie over laaggeletterdheid en basisvaardigheden voor taalvragers, taalvrijwilligers en organisaties. Daarnaast organiseren we een regionaal evenement om aandacht te vragen voor laaggeletterdheid en basisvaardigheden.

Onderwijshuisvesting

We voeren de meerjarige afspraken uit voor de huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs. Die afspraken zijn vastgelegd in overeenkomsten met BreedSaam en Building Breda. We hebben de governance herzien en voeren de afspraken uit over tussentijdse rapportage en verantwoording. We gaan ook in gesprek over de uitvoering van het Integraal Huisvestingplan (IHP) en de beoogde kwaliteit van de voorzieningen. Uitgangspunt is dat er altijd voldoende geschikte onderwijshuisvesting is. We streven ernaar om de duurzaamheid, ventilatie en multifunctionaliteit van de onderwijsgebouwen verder te bevorderen. Vanaf 2024 is er structureel € 1,4 miljoen meer beschikbaar voor onderwijshuisvesting.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Bouwkosten onderwijshuisvesting

De prijzen in de bouw stijgen en we hebben te maken met hogere rentes, inflatie en wijzigend overheidsbeleid met mogelijke financiële consequenties. De financiële impact en de gevolgen hiervan voor onze ambities zijn nu nog onduidelijk. Mogelijk moeten we onze ambities of financiën op termijn bijstellen.

Onderwijshuisvesting ontheemden kinderen

In Breda is het aantal vluchtelingenkinderen in het onderwijs sterk toegenomen. De verwachtingen is dat deze toestroom zeker in de nabije toekomst niet vermindert. Dat betekent dat de behoefte aan onderwijshuisvesting voor de internationale schakelklassen (de ISK) en het Oekraïens onderwijs toeneemt. De uiteindelijke omvang daarvan is nu niet aan te geven. De gemeente heeft de zorgplicht voor de onderwijshuisvesting en vult dit in door het beschikbaar laten stellen van bestaande leslokalen en/of het laten realiseren van aanvullende (nood-)leslokalen. Tegelijkertijd stelt de exponentiele groei van het aantal ISK-leerlingen met ruim 300% de gemeente voor forse (financiële) uitdagingen. Er is voor het schooljaar 2023-2024 geen Rijkscompensatie voor deze extra investeringen, zoals de zoektocht naar geschikte schoollocaties en het inrichten van de accommodaties. De SPUK-regeling specifieke uitkering tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden is niet meer inzetbaar.

Urban Living Lab Breda

Het ULLB is tot op heden incidenteel bekostigd. We willen het gemeentelijk aandeel daarin vanaf 2024 structureel begroten met € 35.000.

INDICATOREN

Thema-indicatoren

Indicator: Aandeel studenten dat woont in Breda (audit nr 55)

Omschrijving: Percentage Bredase studenten dat ook in Breda woont

Bron: KENCES, Landelijke (Lokale) monitor studentenhuysvesting Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
36,6	36,3			geen streefwaarde bepaald

Toelichting: Breda wil een aantrekkelijke studentenstad zijn voor alle studenten, uitwonend en thuiswonend.

Thema Verbindend bestuur

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De grote maatschappelijke opgaven houden zich lang niet altijd aan de bestuurlijke indeling van Nederland. De aanpak van deze opgaven vraagt samenwerking tussen gemeenten en andere partijen (maatschappelijke organisaties, bedrijven en onderwijs). De regio wordt steeds belangrijker als gevolg van een toenemende regionalisering en decentralisaties. Om het werken als één overheid te bevorderen, wordt de stedelijke regio steeds dominantier. Ook taakverzwaring maakt dat gemeenten gaan samenwerken. We moeten en willen coalities met andere partijen sluiten om maatschappelijke opgaven aan te pakken. Steeds vaker vinden Tilburg en Breda en hun beide subregio's, Hart van Brabant en de Baronie, elkaar om tot innovatieve oplossingen te komen en samen op te trekken, onder andere richting het Rijk. Beide subregio's zijn afzonderlijk (vaak) te klein om een rol van betekenis te spelen op (inter)nationaal niveau. In 2024 gaan we de samenwerking in de Baronie en de samenwerking met Tilburg verder vormgeven. We gaan nieuwe samenwerkingsmogelijkheden verkennen, bijvoorbeeld bij de aanpak van kwetsbare wijken, bij sport, evenementen, cultuur en leisure en in het sociaal domein.

Om Breda sterker én klaar voor de toekomst te maken, werken we met elkaar ook hard aan de ontwikkeling van Breda als grenzeloze, groene en gastvrije stad vanuit het programma Breda brengt het samen.

Vertrouwen in de politiek is onmisbaar voor een goed functionerende democratie. Het gaat hierbij om het vertrouwen van burgers in de politiek en de overheid, en andersom. Dit vertrouwen is echter de laatste tijd afgenomen. Er zijn verschillende aspecten van vertrouwen die hierbij een rol spelen, naast vertrouwen in de politiek, zijn dat ook vertrouwen in de overheid en het onderling vertrouwen binnen de samenleving. We willen het vertrouwen de komende jaren verstevigen. Dat zal niet eenvoudig zijn en het vergt investeringen van alle partijen in onze lokale democratie. Vertrouwen is een belangrijk element dat we moeten koesteren. Door te werken aan herstel van vertrouwen en te kijken naar de verschillende relaties waarbinnen vertrouwen een rol speelt, kunnen we werken aan een beter functionerende democratie.

WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

In lijn met het bestuursakkoord gaat in 2024 extra aandacht uit naar Europa. We verbinden onze groene, gastvrije en grenzeloze ambities met de Europese topprioriteiten Green Deal, Europe fit for Digital Age en European Economy that Works for People. Door hier slim op in te spelen, samen met lokale/regionale stakeholders en externe partners, verzilveren we Europese kansen voor Breda: externe cofinanciering, inspiratie, nieuwe kennis en samenwerking. Om dit kracht bij te zetten kijken we hoe we Breda verder kunnen positioneren en profileren in Brussel en de EU. Waar zinvol doen we dit in gezamenlijkheid met Tilburg (SRBT) of BrabantStad. Ook verkennen we proactief renderende samenwerkingsmogelijkheden met Vlaamse centrumsteden alsook in de directe grensregio.

Naast onze belangrijke rol in landelijke opgaven is Breda als centrumstad van West-Brabant actief betrokken in de regio en het district De Baronie. Dit is voor ons het vertrekpunt om onze prettige samenwerking met Tilburg en de samenwerking met de 10 Baronie-gemeenten verder vorm te geven. Een grotere bestuurlijke slagkracht maakt het makkelijker om samen grotere opgaven aan te pakken. Woningbouw, wegen, de energietransitie, duurzaamheid, stikstof en arbeidsmarktbeleid zijn voorbeelden waar we moeten samenwerken. Wegen stoppen immers niet aan de rand van de stad. Maar ook als gaat om aanbestedingen voor bijvoorbeeld elektrische vuilniswagens of het strooien van fietspaden is het noodzakelijk om afspraken te maken. De mensen in Breda, maar ook de mensen in de omliggende gemeenten verwachten dat we samenwerken. Op grote onderwerpen kunnen we samen optrekken richting het Rijk en Europa om daar invloed uit te oefenen en onze oplossingen met de provincie, het Rijk en Europa bespreken. Daarbij zetten we steeds in op de schaal die het meest effectief is. We kiezen voor actieve rollen in de VNG, G40 en andere vertegenwoordigende organen om ook daar ervoor te zorgen dat de belangen van de inwoners van Breda en onze regio behartigd worden. Hierdoor kunnen we de belangen van Breda beter dienen. We zien dat dit Breda geen windeieren legt.

Stedelijke Regio Breda Tilburg (SRBT)

Medio 2023 werd duidelijk dat er geen verstedelijkingsakkoorden met het Rijk komen op de schaal van de stedelijke regio's. In plaats daarvan wordt eind 2023 het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 vastgesteld, waarin de eerste uitvoeringsafspraken met de provincie en het Rijk zijn opgenomen. Op de schaal van de SRBT wordt eind 2023 de Ontwikkelstrategie SRBT vastgesteld, die als bouwsteen heeft gediend voor het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040. Nu beide documenten beschikbaar zijn, verschuift in 2024 de scope binnen de SRBT naar de uitvoering, waarvoor we een uitvoeringsprogramma uitwerken. Binnen diverse inhoudelijke thema's willen we de bestaande samenwerking verdiepen en

verbreden. We willen een vernieuwend samenwerkingsarrangement ontwikkelen tussen beide steden en subregio's (Baronie en Hart van Brabant). In 2024 onderzoeken we welke governancestructuur daarvoor het meest passend is.

Subregio De Baronie

In 2021 is een advies uitgebracht over de mogelijke samenwerking binnen subregio De Baronie. De Regionale Investeringsagenda regio Breda (RIA) heeft dit proces versneld. In 2023 zijn we gestart om de samenwerking in de Baronie vorm te geven. In 2024 geven we hier verder invulling aan. We starten met de fysieke en sociale pijler en onderzoeken hoe we de samenwerking het beste kunnen invullen. Binnen wisselende samenstellingen wordt overigens op onderwerpen al intensief samengewerkt tussen gemeenten in de Baronie.

Overige regionale samenwerkingen

Regio West-Brabant (RWB)

Binnen Regio West-Brabant werken we met 15 andere gemeenten samen om het economisch vestigingsklimaat in West-Brabant te versterken. In de Economic Board West-Brabant stellen we samen met kennisinstituten en het bedrijfsleven onze economische visie vast met bijbehorende doelen. Als gemeenten stimuleren we een sterk vestigingsklimaat op het gebied van de plantbased en circulaire economie en innovatief ondernemen.

Regio voor Regionale Energiestrategie

De doelstellingen van de RES dragen bij aan de doelstellingen van de gemeente Breda op het gebied van de energietransitie en vice versa. De RES is een van de belangrijke onderwerpen binnen de energietransitie, onderdeel energiearchitectuur. (Zie ook programma 3 van deze begroting.)

Provincie

We werken verder aan de samenwerkingsagenda Stedelijke transformatieopgaven gemeente – provincie Noord-Brabant, zoals die in 2021 is vastgesteld door de gemeenteraad en Provinciale Staten. Deze opgaven liggen op het gebied van verstedelijking, mobiliteit, groen en water in het centrum van Breda. De focus komt meer te liggen op de grootschalige woningbouwlocatie 't Zoet, waarvan de provincie mede-eigenaar is.

BrabantStad

In BrabantStad werken we in netwerkverband met de grote steden en de provincie samen aan de grootstedelijke opgaven. BrabantStad gaat voor de komende periode niet werken met een dichtgetimmerde agenda 2022-2026. We kiezen ervoor om de inhoud op basis van de bestuurlijke actualiteit vorm te geven. Op die manier past de agenda bij de actualiteit, wordt de agenda adaptiever en is het makkelijker om andere partners aan te laten sluiten.

Intensiveren externe betrekkingen

Externe betrekkingen dragen bij aan de realisatie van onze ambities. We bestendigen onze bestaande netwerkposities en bouwen in 2024 actief door aan onze externe betrekkingen (public affairs) en aan effectieve netwerk- en lobbykracht in Den Bosch, Den Haag en Brussel. De lobby voor Bredase dossiers organiseren we zo veel mogelijk samen met partijen in de stad, de regio West-Brabant, de SRBT, BrabantStad, de provincie Noord-Brabant en in G40- en VNG-verband.

Het accent binnen onze Haagse lobbyactiviteiten ligt op het investeren in politiek-bestuurlijke en hoogambtelijke contacten met ministeries en kennismakingen met (Brabantse) Kamerleden. Dit doen we gericht vanuit de verschillende Bredase lobbydossiers en de kansen die we signaleren vanuit het Bestuursakkoord en de actualiteit.

Breda brengt het samen

De komende periode staat vooral in het teken van het 'naar de stad' brengen van het verhaal van Breda. We bedoelen daarmee meer eigenaarschap en ambassadeurschap bij onze partners in Breda. Dit doen we aan de hand van het uitvoeringsprogramma 2022-2026. Het programma kent vier 'sporen' waarlangs we werken. Het gaat om concrete doelen en streefwaarden die we duiden onder 15 lijnen. We gaan de krachten in de organisatie goed bundelen om dwars door de afdelingen en ketens heen te verbinden op de ambities. Daarnaast investeren we stevig in de netwerken in de stad. We leggen internationale lijnen om van te leren en ook om anderen te inspireren. Tot slot gaan we het gedachtegoed van Breda brengt het samen goed inbedden in onze grote projecten en gebiedsontwikkelingen.

Verstevigen vertrouwen

In de praktijk spelen op zijn minst vier relaties een rol als we het hebben over vertrouwen in de politiek. Zo is er de relatie tussen overheid en burger, waarbij het gaat om het accepteren van een overheid die ons de wet voorschrijft en het ter discussie stellen van deze wetten. Ook is er de relatie tussen kiezer en gekozenen. De relatie tussen inwoners en bestuur gaat

over gedeelde invloed op publieke kwesties, waarbij vertrouwen in integriteit en een eerlijke afweging van belangen belangrijk is. Tot slot is er de relatie tussen inwoners onderling, waarbij verdeeldheid (polarisatie) een gevaar vormt voor de democratie en saamhorigheid. In 2024 werken we verder aan de ontwikkelaanpak om meervoudig en gezamenlijk te werken aan herstel van vertrouwen.

WAT ZIJN DE RISICO'S?

Steeds meer onderwerpen worden op regionale schaal uitgewerkt. Wonen, bedrijventerreinen, bereikbaarheid, energietransitie – alleen samen komen we tot keuzes. Onze ambitie is in de regio samen op te trekken en elkaar te ondersteunen en versterken in de opgaven waar de gemeenten voor staan.

- De dagelijkse werkzaamheden krijgen voorrang boven een samenwerking die nog gestalte moet krijgen, ondanks de meerwaarde (efficiency voordelen) die een samenwerking oplevert.
- Financiering vindt vaak nog niet regionaal plaats.
- Samenwerking gaat gepaard met nieuwe structuren die vormgegeven moeten worden. Die vragen tijd. Risico is dat de structuur en niet het resultaat van de samenwerking leidend gaat worden in de gesprekken.

INDICATOREN

Thema-indicatoren

Indicator: Gemeente luistert (audit nr 100)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat vindt dat de gemeente NIET voldoende luistert naar de mening van de burgers

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
20	22	23	20	23

Toelichting: We zien de realisatiewaarde de laatste jaren toenemen. Dit sluit aan bij de landelijke trend. We streven ernaar dat Bredanaars vinden dat de gemeente luistert en dat zij zich gehoord voelen. Voor 2024 streven we naar een stabilisatie op de meest recente realisatiewaarde (2022): 23%.

Indicator: Vertrouwen in de gemeente (audit nr 2401)

Omschrijving: Aandeel (helemaal) mee eens met de stelling "Ik heb vertrouwen in de gemeente".

Bron: Inwonersenquête (Stadsenquête) Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
		37		40

Toelichting: We vinden het belangrijk dat Bredanaars in en op ons vertrouwen. We streven naar een verbetering ten opzichte van de realisatiewaarde van 2022.

Indicator: Vertrouwen in de politiek in Breda (audit nr 2402)

Omschrijving: Aandeel (helemaal) mee eens met de stelling "Ik heb vertrouwen in de politiek in Breda".

Bron: Inwonersenquête (Stadsenquête) Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
		26		30

Toelichting: Wij vinden het belangrijk dat Bredanaars vertrouwen hebben in de politiek omdat dit bijdraagt aan een goed functionerende lokale democratie. We streven naar een verbetering van de realisatiewaarde van 2022.

Indicator: Ontwikkeling Breda (audit nr 2403)

Omschrijving: Aandeel dat vindt dat het de goede kant op gaat met Breda.

Bron: Inwonersenquête (Stadsenquête) Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
		66		70

Toelichting: We streven ernaar dat steeds meer Bredanaars Breda zien als een fantastische plek om te wonen, werken en leven. In 2022 is dit voor het eerst gemeten. Twee van de drie inwoners (66%) geven aan dat het de goede kant opgaat met Breda, waarvan 24% 'duidelijk de goede kant op' en 42% 'iets meer de goede kant op dan de verkeerde kant op'.

Indicator: Gemeente betreft burgers (audit nr 99)

Omschrijving: Percentage Bredanaars dat vindt dat burgers onvoldoende bij gemeentelijke plannen worden betrokken

Bron: Stadsenquête Meeteenheid: %

Realisatie 2020	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Streefwaarde 2023	Streefwaarde 2024
21	26	28	20	28

Toelichting: We zien in Breda, net als in Nederland, een stijgende trend. Voor 2024 streven we naar een stabilisatie op het meest recente realisatiecijfer (2022: 28%).

WAT MAG HET PROGRAMMA KOSTEN?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten						
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	23.128	23.269	20.395	18.043	14.684	14.298
Grote projecten in de stad	4.920	9.691	8.180	7.211	12.533	6.488
Dynamische stad	29.701	29.802	29.939	28.833	28.758	28.753
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	21.351	22.394	23.819	22.903	22.903	22.903
Verbindend bestuur	1.999	2.106	2.244	2.197	2.198	2.198
Exploitatiereserve programma 2	800	0	0	0	0	0
Investeringsreserve programma 2	350	2.169	0	0	0	0
Totaal Lasten	82.248	89.431	84.577	79.187	81.076	74.641
Baten						
Stimuleren economische ontwikkeling in Breda	14.259	7.473	6.943	4.704	1.283	831
Grote projecten in de stad	734	4.746	1.365	468	6.210	0
Dynamische stad	808	590	558	310	310	310
Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs	3.239	2.898	2.898	2.898	2.898	2.898
Algemene reserve programma 2	169	5.090	185	195	130	115
Exploitatiereserve programma 2	1.770	2.795	2.048	0	0	0

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023 na wijziging	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Investeringsreserve programma 2	0	0	126	126	126	126
Totaal Baten	20.978	23.592	14.124	8.702	10.958	4.281
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	61.270	65.839	70.453	70.485	70.118	70.360

FINANCIËLE TOELICHTING OP DIT PROGRAMMA

Stimuleren economische ontwikkeling in Breda

Economische zaken en Acquisitie & Accountmanagement

De lasten verlagen met € 2,9 miljoen ten opzichte van 2023. Dit verschil wordt veroorzaakt door het in 2023 incidenteel beschikbaar stellen van middelen vanuit het energiepakket.

Op de baten staat een verlaging van ruim € 0,1 miljoen door het wegvallen van incidentele bijdragen omdat er in 2023 incidenteel bijdragen van derden zijn ontvangen voor projecten binnen Smart City. Vanuit bestaande budgetten van Economie en Evenementen stellen we in 2024 € 0,08 miljoen beschikbaar aan de Grote Kerk om, in verbinding met andere programma's, op het vlak van citymarketing, cultuur en vrije tijd, activiteiten te ontplooiën die bijdragen aan de Bredase vestigingsklimaat.

Grondexploitaties voor bedrijventerrein

Voor de grondexploitaties zijn de lasten en baten van de jaarschijven opgenomen. Als gevolg van fasering van activiteiten fluctueren de jaarschijven in de tijd. In 2024 zijn minder opbrengsten geraamd, waardoor ook de lasten lager zijn. Ten opzichte van 2023 zijn zowel de baten met € 0,4 miljoen als de lasten met € 0,1 miljoen lager. De lagere lasten van € 0,1 miljoen kent de volgende onderbouwing: verhoging van de kapitaallasten Vastgoedontwikkeling van € 0,3 miljoen en een verlaging van de grondexploitaties van € 0,4 miljoen. De verhoging van de kapitaallasten betreft de investeringen MFA. Voor de baten is de verlaging van € 0,4 miljoen volledig ten laste van de grondexploitaties.

Grote projecten in de stad

We zien een daling van de lasten met € 1,3 miljoen ten opzichte van 2023 en een daling van de baten met € 3,0 miljoen. Voor de grondexploitatie CrossMark zijn de lasten en baten van de jaarschijven opgenomen. Door een fasering van de activiteiten fluctueren de jaarschijven in de tijd. De investeringen die we doen voor de projecten Gasthuisvelden, Bavel en Centrum-Oost leiden tot € 0,6 miljoen aan extra kapitaallasten ten opzichte van 2023.

In het Bestuursakkoord is vanaf 2023 een bedrag van € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld, gevolgd door een extra toewijzing van € 0,5 miljoen vanaf 2024, om de aanpak van Verbeter Breda te versterken. Deze investeringsmiddelen voor de bibliotheek (in totaal € 3 miljoen) worden ingezet in de periode van 2024 tot 2026.

Dynamische stad

Cultureel erfgoed

De lasten binnen dit product dalen met € 0,7 miljoen, de grootste factor bestaat uit het wegvallen van een incidentele subsidie uit 2023 voor de Heilig Hartkerk.

Structureel blijven we € 0,15 miljoen subsidie geven voor beheer en onderhoud van de Grote Kerk.

Cultuurpresentatie

Binnen dit product is er stijging van € 0,6 miljoen die voornamelijk te herleiden is naar de prijscompensatie van 2,9% op de subsidies van cultuur.

Musea

Binnen dit product is er stijging van ruim € 0,1 miljoen die te herleiden is naar de prijscompensatie van 2,9% op de subsidie het Stedelijk Museum Breda.

Beroepsonderwijs en huisvesting onderwijs

HBO

Voor het product Werkend Leren (Breda-ficaten) zijn structureel middelen begroot. Op dit product is er de laatste jaren sprake van een onderbesteding van € 0,2 miljoen.

De bestemming Breda-ficaten is in de praktijk te smal. Het is relevant om binnen onderwijs extra in te zetten op een breder scala van activiteiten die leerlingen en uitvallers voorbereiden op een succesvolle aansluiting op de arbeidsmarkt. In de nieuwe onderwijsvisie met het daaraan verbonden uitvoeringsprogramma worden die activiteiten uitgewerkt. Voor de uitwerking wordt structureel € 0,2 miljoen overgeheveld naar het programma Vitaal en Sociaal Breda bij het product Primair en voortgezet onderwijs. Dit wordt ingezet voor het uitvoeringsprogramma van de onderwijsvisie die samen met partijen in de stad wordt opgelopen.

Onderwijshuisvesting

In het Bestuursakkoord is vanaf 2024 structureel een bedrag van € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld voor onderwijshuisvesting.

Verbindend bestuur

De bijdrage aan de Regio West-Brabant (RWB) gaat in 2024 met € 0,05 miljoen omhoog, conform de begroting van de RWB.

INVESTERINGEN

Bedragen x € 1.000

Fasering	Investerings in dit programma	Planning uitgaven 2024 (bruto)	Planning uitgaven 2025 (bruto)	Planning uitgaven 2026 (bruto)	Planning uitgaven 2027 (bruto)
	't Zoet - Haveneiland	2.469	8.000	11.713	23.757
	Havenkwartier - De Strip	150	850		
	Cultuurclusters Klavers Jansen		9.600		
	Centrum Oost	592	1.617	1.023	7.980
	Nieuwe Mark	315	630	3.930	945
	Gasthuisvelden	1.048	848	1.348	3.020
	Bewaar erfgoed		450	1.800	450
	Grondexploitatie bedrijventerreinen	330			
Ambitie		4.904	21.995	19.814	36.152
	't Zoet - Haveneiland	5.150	2.612	1.480	
	Havenkwartier - De Strip	1.645	2.540	1.782	1.011
	Cultuurclusters Klavers Jansen	1.100	2.000		
	Centrum Oost	4.727	2.528	811	
	Gasthuisvelden	500	400	300	
	Bavel	450	400	400	
	Verbeter Breda, bibliotheek Hoge Vucht	100	900	2.000	
	Bewaar erfgoed	40			
	Economische zaken	800			
Plan		14.512	11.380	6.773	1.011
	't Zoet - Haveneiland		2.976		
	Havenkwartier - De Strip	3.449	1.441	1.251	278
	Centrum Oost	1.644			
	Gasthuisvelden	3.430	375		
	BredaRing	2.500	1.350		
	Stationskwartier	310	50	964	963
Project		11.333	6.192	2.215	1.241
	Nieuwe Mark	4.313	3.052	4.398	
	Gasthuisvelden	750			
	Bewaar erfgoed	520			
Uitvoering		5.583	3.052	4.398	
Totaal		36.332	42.619	33.200	38.404

Toelichting investeringen

't Zoet

Voor de verder planvoorbereiding van 't Zoet zetten we als gemeente € 0,6 miljoen in. De voorbereiding doen we samen met de provincie. In het kader van de Grootchalige gebiedsontwikkeling ontvangen we voor de 1e fase forse bijdragen uit het mobiliteitsfonds en het gebiedsbudget voor de realisatie van woningen en de noodzakelijke investeringsmaatregelen. In 2024 gaan we flink aan de slag met de voorbereidingen van deze maatregelen (mobiliteitsfonds € 5,9 miljoen en het gebiedsbudget € 1,1 miljoen).

Havenkwartier

In 2024 werken we aan de uitvoering van de mobiliteitshub aan de Mark. Hiervoor is in 2023 een krediet gevoteerd (van € 2,7 miljoen). We werken verder aan de voorbereiding en inrichting van diverse onderdelen van de openbare ruimte in de Strip (€ 1,7 miljoen). Deze investeringen zijn nodig voor de realisatie van (betaalbare) woningen. Voor een deel van de investeringen ontvangen wij een subsidie (woningbouwimpuls) van het rijk. We gaan aan de slag met het ontwerp van de keerwanden (€ 0,1 miljoen). Voor de aansturing van de gebiedsontwikkeling Havenkwartier en maatregelen voor bodemsanering zetten we middelen in (€ 0,7 miljoen).

Cultuurcluster

Na besluitvorming gaan we in 2024 verder met de ontwikkeling en planvorming van de culturele broedplaats in het gebied Klavers Jansen (€ 1,1 miljoen).

Nieuwe Mark (Gasthuisvelden)

Eind 2019 is een krediet gevoteerd voor de Nieuwe Mark voor de 1e en 2e fase. In 2024 werken we verder aan de aanleg van de Nieuwe Mark fase 1 en de voorbereiding voor fase 2 (beide onderdelen € 4,3 miljoen). Voor fase 3, die een relatie heeft met het Seeligpark, gaan we aan de slag met de ontwerpfase (€ 0,3 miljoen).

Gasthuisvelden

Medio 2024 wordt de aankoop van het kazerneterrein geëffectueerd met de levering van het terrein aan de gemeente. Hiervoor is eerder een krediet gevoteerd (€ 3,43 miljoen). In 2024 werken we verder aan de voorbereiding van de inrichting van het Seelig Park, besteden we het eerste deel van het werk aan en maken we een start met de uitvoering van dit eerste deel van de inrichting van het park (€ 0,8 miljoen). Voor de Fellenoordstraat en de Gasthuisvelden(straat) starten we het ontwerpproces (0,2 miljoen). Voor de vertreklocaties zijn eerder kredieten gevoteerd; in 2024 geven we een nadere uitwerking aan het gebiedsperspectief (€ 0,75 miljoen). We werken in 2024 verder aan de voorbereiding van de gebiedsontwikkeling Gasthuisvelden en zetten hiervoor € 0,5 miljoen in.

Centrum Oost

In 2024 werken we verder aan de ambities uit het Ambitiedocument Centrum Oost met een programmatische regie-aanpak (€ 0,5 miljoen). We begeleiden diverse ontwikkelingen richting realisatie en oplevering, zoals Post Breda en Incom. Voor het Chassékwartier werken we verder aan een ontwikkelvisie en onderzoeken we diverse haalbaarheidsaspecten (€ 0,9 miljoen). We starten de realisatie van een nieuwe hoogwaardige inrichting rondom de Vlaszak (€ 5,6 miljoen).

Bavel

In 2024 werken we verder aan de planvoorbereiding van de gebiedsontwikkeling Bavel (€ 0,45 miljoen).

Bewaar erfgoed

Dit betreft de voorbereiding van het Nieuwe Stadsdepot. Er worden een aantal scenario's in beeld gebracht, waarna er een keuze wordt gemaakt.

Verbeter Breda, bibliotheek Hoge Vucht

Voor de bibliotheek in de Hoge Vucht is in het bestuursakkoord € 1 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast worden de € 2 miljoen begrote investeringsgelden van Verbeter Breda voor de bibliotheek ingezet. Deze investeringsmiddelen van totaal € 3 miljoen worden ingezet in de periode van 2024 tot 2026.

BredaRing

Dit betreft de aanleg van 65 km glasvezel gesitueerd in diverse ringen in de stad. Vanwege de beperkte ambtelijke capaciteit wijzigt de planning over de jaarschijven en verwachten we in 2024 en 2025 een totale uitgave van € 2,8 miljoen.

Economische zaken, Gamehub

Dit betreft de voorbereiding voor de realisatie van een Gamehub als bedrijfsverzamelgebouw, incubator, eventlocatie en uithangbord voor game developers en andere digital creatives.

Stationskwartier

In 2024 gaan we aan de slag met de aanleg van de busbuffer bij het OVTC, aansluitend op de aanleg van het Spoorpark bij 5 Tracks (€ 0,3 miljoen).

Grondexploitaties bedrijventerreinen

In 2024 gaan we aan de slag met de voorbereiding van grondexploitaties werken, de middelen hebben betrekking op voorbereidingskredieten.

RESERVES

Bedragen x € 1.000

Ondernemend Breda	Stand 1-1-2024	Bedrag Mutaties	Stand 31-12-2024
Algemene reserve programma 2	625	-185	440
Exploitatiereserve programma 2	2.048	-2.048	0
Investeringsreserve programma 2	2.519	-126	2.392
Totaal	5.192	-2.359	2.832

Algemene reserve programma 2

Voor de dekking van de exploitatiekosten GameHub Breda vindt er een onttrekking van € 0,18 miljoen plaats uit de algemene reserve van programma 2.

Exploitatiereserve programma 2

In de bestuursrapportage van 2022 is vastgesteld dat voor transformatie binnenstad een onttrekking van € 0,2 miljoen plaatsvindt in 2024.

In de jaarrekening van 2022 is vastgesteld dat de kosten van € 0,9 miljoen voor de SUVIS regeling voor de verbetering luchtkwaliteit op scholen in 2024 wordt onttrokken.

De laatste twee budgetoverhevelingen zijn onder voorbehoud van vaststelling terug te vinden in de bestuursrapportage van 2023.

De budgetoverhevelingen betreffen: coronamiddelen Cultuur van € 0,57 miljoen en realisatie kunsthall CrossArts van € 0,36 miljoen

Investeringsreserve programma 2

De onttrekking betreft kapitaallasten van de door de investeringsreserve gedekte kredieten.

BELEIDSSTUKKEN

Achterliggende documenten bij dit programma

Naam	Soort document	Jaar
------	----------------	------

Economische visie	Kaderstellend	2019
Uitgangspuntennotitie Cultuurbeleid Breda 2019-2028	Kaderstellend	2018
Cultuurvisie 'In verband met Cultuur'	Kaderstellend	2019
Breda doet, samen door 2019/2020	Kaderstellend	2018
Aan tafel	Kaderstellend	2017
Ruimtelijke visie voor de Gasthuisvelden	Kaderstellend	2016
Omgevingsvisie Breda 2040	Kaderstellend	2021
Gebiedsperspectief Havenkwartier	Kaderstellend	2018
Ontwikkel- en realisatiestrategie Via Breda	Kaderstellend	2015
Gebiedsvisie Claudius Prinsenlaan	Kaderstellend	2019
Erfgoedvisie 'Grondstof voor de toekomst	Kaderstellend	2019
Strategische onderwijs agenda	Kaderstellend	2020
Nota grondbeleid 2014	Kaderstellend	2014
Aanvullend beleidskader grondbeleid	Kaderstellend	2020
Nota bovenwijkse voorzieningen	Kaderstellend	2020
Nota van Uitgangspunten samenwerking CSM Provincie Noord Brabant Gemeente Breda	Kaderstellend	2020

Detailhandelsbeleid 2022	Kaderstellend	2022
Verordening bedrijveninvesteringszone Breda-Oost 2022-2026	Kaderstellend	2021
Bestuursakkoord 2022 - 2026 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit'	Kaderstellend	2022
Toekomstperspectief 't Zoet 2040	Kaderstellend	2021
Centrum Oost	Kaderstellend	2023

AAN DIT PROGRAMMA GERELATEERDE VERBONDEN PARTIJEN

NV Bredase Investeringsmaatschappij (NV BrIM)

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenburg-van Eerd
Bestuurlijk vervanger:	Marike de Nobel
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

Als zelfstandig opererende uitvoeringsorganisatie van de gemeente Breda was NV BrIM (NV Bredase Investeringsmaatschappij) jarenlang verantwoordelijk voor de uitgifte van Bredase bedrijventerreinen. Naast het verkopen en opnieuw uitgeven van bedrijventerreinkavels waren acquisitie, promotie en relatiebeheer de belangrijkste taken van de NV BrIM.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Een aantal jaar geleden viel het besluit de NV BrIM hiervoor niet langer in te zetten. We werken aan afbouw en eventuele ontmanteling van de NV. Een deel van de reserves wordt ingezet als garantstelling voor de regiodeal "Makes and Moves". Hetgeen vervolgens resteert zal, zoals in het coalitieakkoord aangegeven, worden ingezet voor de revitalisering van bedrijventerreinen.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Er zijn geen belangrijke risico's te melden.

NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling
Website NV Werkgelegenheidsinstituut West-Brabant:	REWIN
Verantwoordelijk bestuurder:	Carla Kranenborg-van Eerd
Bestuurlijk vervanger:	Jeroen Bruijns
Belang Breda in verbonden partij in %:	10,3%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

Het doel van REWIN is het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de economische structuur van de regio West-Brabant. De 16 West-Brabantse gemeenten en RWB zijn aandeelhouders van de NV REWIN West-Brabant.

In 2030 wil West-Brabant dé voorloper zijn in de transitie naar een nieuwe economie en dé plek voor innovatieve ondernemers die daaraan bijdragen. Daar maakt REWIN zich sterk voor vanuit 2 thema's en 4 strategische programma's en met vele projecten. Dat doen zij in samenwerking met kennisinstellingen, het onderwijs, overheden en bedrijven:

- duurzame economie
 - circulair ondernemen
 - plantbased ondernemen
- innovatief ondernemen.
 - start-ups & scale-ups
 - innovatief mkb

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

NV REWIN krijgt inhoudelijk aansturing van de Economic Board West-Brabant. Deze zet inhoudelijke lijnen uit, ziet toe op de uitvoering en de resultaten en profileert de regio op een hoger schaalniveau. Vertegenwoordigers van de overheid, het onderwijs en het bedrijfsleven nemen deel aan deze Economic Board en stellen samen de koers van de regio vast. De subsidieovereenkomst tussen RWB en REWIN loopt nog tot 31 december 2023. In 2024 verwachten we een nieuwe overeenkomst.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Uiteenlopende zienswijzen over de bijdragen vanuit de gemeenten in de regio West-Brabant zorgen ervoor dat ambities op onderdelen misschien niet uitkomen.
- Er is steeds meer vraag naar cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit het Rijk en de EU. De regio West-Brabant heeft geen cofinancieringsfonds. Hierdoor kost het veel tijd en inspanning om op korte termijn alsnog geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.

NV Stadsherstel Breda

Ondernemend Breda	Thema Dynamische stad
Website NV Stadsherstel Breda:	Stadsherstel Breda
Verantwoordelijk bestuurder:	Marike de Nobel
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenborg-van Eerd

Belang Breda in verbonden partij in %:	13,05%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

De gemeente Breda is aandeelhouder van de NV Stadsherstel Breda, die monumentale gebouwen en beeldbepalende objecten koopt, restaureert en exploiteert. Daarmee werkt NV Stadsherstel Breda ook aan de gemeentelijke erfgoeddoelen. Een samenwerkingsovereenkomst borgt de gemeentelijke inzet in projecten van de NV Stadsherstel Breda.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

De nv heeft een vastgoedportefeuille met enkel monumenten. Die zijn veelal in eigendom, de Vishal en Lunet B zijn in erfpacht van de gemeente. Momenteel zijn alle objecten verhuurd.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Het voormalige Klapkot is verhuurd aan de brouwerij. Sinds het faillissement van restaurant Binnen is dit pand nog steeds niet in gebruik. Er lopen gesprekken met een nieuwe exploitant over plannen die betrekking hebben op de Huiskamer, het voormalige Klapkot, de Vishal en de buitenruimte. Er is nog geen zicht op een vergunbaar plan.

Chassé Theater beheer NV

Ondernemend Breda	Thema Dynamische stad
Website Chassé Theater:	Chassé Theater
Verantwoordelijk bestuurder:	Marike de Nobel
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenburg-van Eerd
Belang Breda in verbonden partij in %:	100%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

Het Chassé Theater is een maatschappelijke instelling die met film en podiumkunsten wil bijdragen aan het geluk van alle inwoners van Breda. Theater en film laten ons genieten, reiken ons nieuwe inzichten aan over de zin van het leven en appelleren aan onze relatie tot de ander. De gezamenlijk beleefde (film)theaterervaring nodigt uit tot dialoog en maakt het mogelijk om als mens, en als gemeenschap, te groeien.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Sinds maart 2023 wordt Covid-19 als een alledaags virus beschouwd en zijn ook de laatste coronaregels geschrapt. Het Chassé Theater bereikt weer beduidend meer publiek, maar er blijft veel ruimte voor groei naar het niveau van vóór corona. Gelukkig vindt het publiek zijn weg naar het theater en de cinema steeds beter terug en is de opkomst boven verwachting.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

De coronacrisis is voorbij, maar ijlt nog na. Ondertussen zijn er een kostencrisis en een energiecrisis overheen gekomen, die het Chassé Theater opnieuw voor grote uitdagingen stellen. Daarbovenop komen er in de nabije toekomst kosten met betrekking tot onderhoud pand en installaties. Het bijna dertig jaar oude gebouw is op een aantal punten toe aan omvangrijke vervangingen en investeringen.

GR Regio West-Brabant

Ondernemend Breda	Thema Verbindend bestuur
Website Regio West-Brabant:	Regio West-Brabant

Verantwoordelijk bestuurder:	Jeroen Bruijns
Bestuurlijk vervanger:	Carla Kranenburg-van Eerd
Belang Breda in verbonden partij in %:	26,04%
Soort verbonden partij:	Gemeenschappelijke regeling

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

De Regio West-Brabant (RWB) is een netwerkorganisatie in het hart van de regio. Vanuit deze GR informeert, faciliteert, verbindt, regisseert en adviseert een team van deskundigen de colleges van de West-Brabantse gemeenten. West-Brabant is een belangrijke strategische gesprekspartner voor andere regio's, de provincie Noord-Brabant, het Rijk en Europa bij ontwikkelingen die zich binnen en buiten onze regio afspelen. Het beleid van de RWB krijgt vorm aan de hand van programma's.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Op dit moment werkt de Regio West-Brabant aan een nieuwe Strategische Agenda voor 2023-2027. De opdracht voor RWB is om de Strategische Agenda nadrukkelijker te richten op de ambitie van Economic Board West-Brabant. Dat betekent een versterking van het economisch vestigingsklimaat voor de transitie naar de nieuwe economie. In het najaar 2023/voorjaar 2024 moet deze Strategische Agenda zijn afgerond en vastgesteld.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

- Afhankelijkheid van de (vaak personele) inzet van gemeenten bepaalt de slagingskans van regionale projecten.
- Het aantrekken van personeel in combinatie met langdurige ziektes zorgt voor een capaciteitstekort.
- Uiteenlopende zienswijzen over commitment vanuit de gemeenten in de regio West-Brabant zorgen dat de basisfinanciering van de RWB onder (toenemende) druk staat.
- Er is steeds meer vraag naar cofinanciering bij subsidieoproepen vanuit het Rijk en de EU. In de regio West-Brabant is geen cofinancieringsfonds. Het kost daarom veel tijd en inspanning om op korte termijn geld beschikbaar te hebben voor onverwachte kansrijke projecten.
- Een groot deel van de inkomsten bij de RWB komt vanuit subsidies. Als de mogelijkheden voor subsidies verminderen heeft dit financiële consequenties.
- Om aan subsidie-eisen te voldoen worden er activiteiten verricht. Daarbij wordt rekening gehouden met het voorlopig toegekende bedrag. Er bestaat een kans dat de subsidieverstrekker aan het eind van het project het bedrag lager vaststelt.
- Voor de activiteiten van het Mobiliteitscentrum en Regioarcheologie is de RWB afhankelijk van de vraag. Er bestaat een kans dat deze afneemt.
- De grootste risico's bij KCV betreffen het faillissement van de huidige vervoerder en een capaciteitstekort.

Belgisch Nederlands Grensoverleg

Ondernemend Breda	Thema Verbindend bestuur
Website BENEGO:	BENEGO
Verantwoordelijk bestuurder:	Paul Depla
Bestuurlijk vervanger:	Jeroen Bruijns

Belang Breda in verbonden partij in %:	9,52%
Soort verbonden partij:	Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

21 grensgemeenten in de provincies Antwerpen en Noord-Brabant vormen samen het Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO). In de deelnemende gemeenten wonen zo'n 888.000 mensen en het gebied heeft een oppervlakte van ca. 190.000 hectare. Het samenwerkingsverband werd opgericht in 1968 als een informele associatie van 11 gemeenten. In 1986 werd het samenwerkingsverband geformaliseerd tot een internationale rechtspersoon. BENEGO is juridisch een BGTS (Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking). Het doel is het bevorderen van grensoverschrijdend bestuurlijk overleg en grensoverschrijdende samenwerking en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen. Zo wil BENEGO bedreigingen keren én kansen pakken, in samenwerking met alle instanties die daarbij kunnen helpen. Met als ambitie om het welzijn en de welvaart in het Belgisch-Nederlands grensgebied te vergroten door de samenwerking tussen de grensgemeenten te faciliteren.

De landsgrens die met het Verdrag van Schengen vrijwel onzichtbaar is geworden, vormt in de praktijk vaak nog een obstakel als het gaat om thema's als klimaatverandering, grensarbeid, bestrijding van criminaliteit, milieubescherming en waterbeheersing, rampenpreventie, ambulancevervoer en openbaar vervoer. Daarnaast worden kansen die de nabijheid van het buurland biedt over en weer nog onvoldoende benut. De samenwerking en afstemming binnen BENEGO richt zich vooral op concrete problemen rondom grensoverschrijdend verkeer.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Het netwerk bestaat nu meer dan 50 jaar en de activiteiten worden betaald uit de jaarlijkse bijdragen van de deelnemende gemeenten.

BENEGO startte in 2020 met een professionaliseringsslag voor betere samenwerking, grotere zichtbaarheid en betere externe communicatie. In het voorjaar van 2022 is onder alle deelnemende gemeenten een evaluatieonderzoek uitgevoerd over de toekomst van BENEGO. Op 29 maart 2023 zijn de resultaten besproken in het algemeen bestuur van BENEGO. Besloten is dat BENEGO een licht bestuurlijk netwerk zal blijven waarbij de focus de komende periode zal liggen op het laten functioneren en onderhouden van BENEGO als 'lerend netwerk'. Van daaruit ontstaan wellicht kansen voor lobbying, knelpuntoplossing, subsidies en projecten.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Voor het functioneren als lerend netwerk is naast bestuurlijk draagvlak ook de inzet van ambtelijke capaciteit essentieel.

BrabantRing

Ondernemend Breda	Thema Stimuleren economische ontwikkeling in Breda
Website BrabantRing:	BrabantRing
Verantwoordelijk bestuurder:	Daan Quaars tot 1 oktober 2023. Carla Kranenburg-van Eerd na 1 oktober 2023.
Bestuurlijk vervanger:	Boaz Adank
Belang Breda in verbonden partij in %:	5,2%
Soort verbonden partij:	Vennootschappen en coöperaties

Bijdrage van de verbonden partij aan het programma

De netto verwervingskosten van de aandelen in de BrabantRing BV voor de gemeente Breda bedragen eenmalig € 120.000. De bijbehorende kapitaallasten worden gedekt uit het Digitalisering budget.

Bijzondere ontwikkelingen bij de verbonden partij

Op 22 juli 2021 is door de Raad het besluit genomen voor de realisatie van een BredaRing met opstappunt op de BrabantRing. Hierin is al opgenomen dat deze lokale glasvezelverbindingen worden verbonden met de glasvezelverbindingen elders binnen

de provincie. Hiervoor is een koppeling noodzakelijk middels een te realiseren Opstappunt op de BrabantRing. Hierdoor ontstaat een Brabant brede breedband-connectiviteit, BrabantRing genaamd. De BrabantRing BV is de organisatie die deze Brabantbrede connectiviteit gaat organiseren en beheren. Op 8 augustus 2023 heeft de gemeente Breda een belang genomen 5,2 % in de Brabant Ring BV.

De belangrijkste risico's bij de verbonden partij

Niet van toepassing

